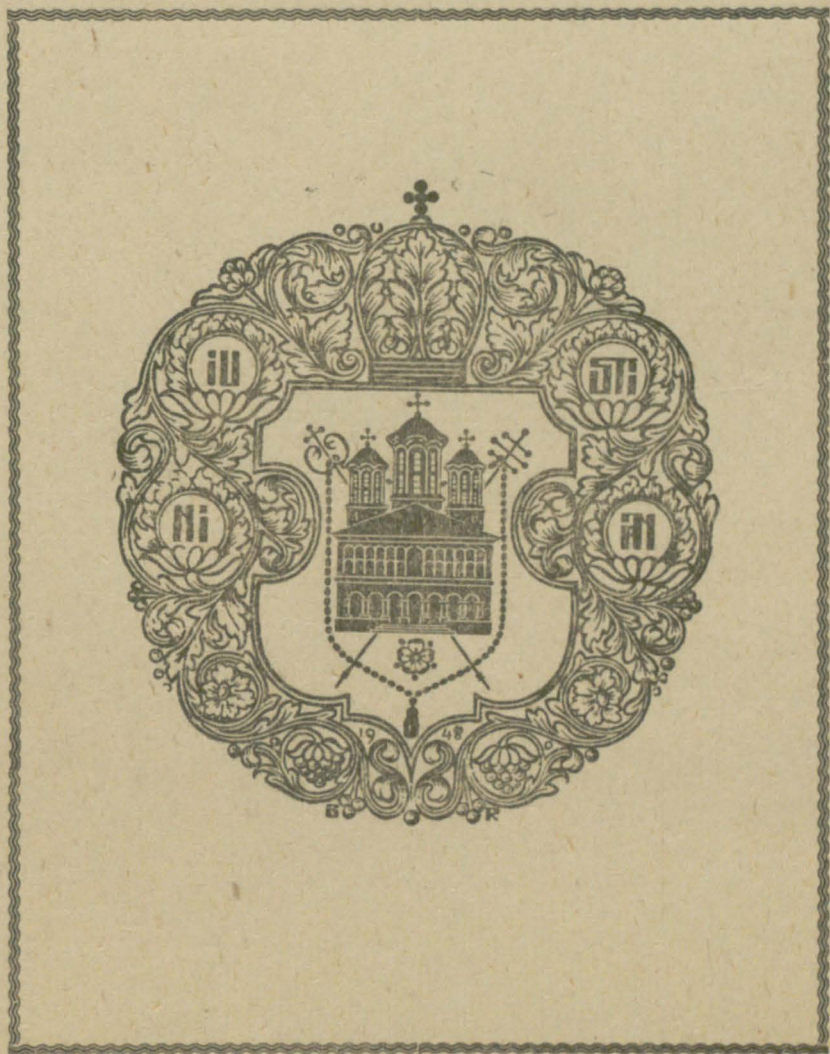

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ A SF. ARHIEPISCOPII A BUCUREȘTILOR
APARE CU BINECUVÂNTAREA ȘI INDRUMAREA I. P. S. PATRIARH JUSTINIAN

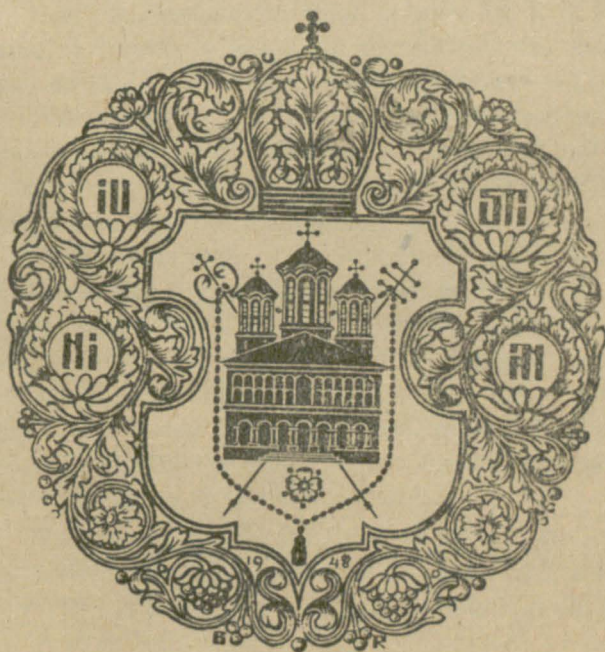

ANUL VIII Nr. 9

SEPTEMBRIE 1949

GLASUL BISERICII

REVISTA OFICIALĂ A SF. ARHIEPISCOPII A BUCUREȘTILOR
APARE CU BINECUVÂNTAREA ȘI INDRUMAREA I. P. S. PATRIARH JUSTINIAN

Redacția și Administrația : Secția Culturală a Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor

I. P. S. PATRIARH JUSTINIAN ȘI-A RELUAT REȘEDINȚA ÎN CAPITALĂ

Luni 26 Septemvrie 1949, la orele 13, I. P. S. Patriarh Justinian a revenit la reședința patriarhală din București, după o lipsă de 25 de zile, în care timp și-a petrecut concediul de odihnă.

Vestea sosirii I. P. S. Sale răspândindu-se încă din ajun, întreaga administrație bisericească, împreună cu clerul Capitalei și foarte mulți credincioși au venit la Patriarhie, pentru a întâmpina pe păstorul lor suprem.

Se aflau de față: P. S. Episcop Partenie Ciopron — Vicarul Sf. Patriarhii, P. Cuv. Arhim. Teoctist Arăpaș — Vicarul Sf. Mitropolii a Moldovei, PP. CC. Consilieri patriarhali și mitropolitani, Secretarii I. P. S. Sale, P. C. Inspectori bisericești, Conducătorii școlilor de învățământ teologic, în frunte cu P. C. Diacon N. Nicolaescu, Rectorul Institutului Teologic Universitar, PP. CC. Protoierei ai Capitalei, funcționarii din cancelarii și foarte mulți preoți, cântăreți și popor.

La sosirea automobilului care aducea pe I. P. S. Patriarh Justinian, clopotul cel mare al Sf. Patriarhii a început să sune de sărbătoare, în timp ce corul clericilor și cântăreților intona imnul «Pre Stăpânul».

Vădit surprins și mișcat de primirea ce i se face, I. P. S. Patriarh Justinian a coborât din mașină, împărțind binecuvântări celor ce îl înconjurau cu atâta căldură.

I. P. S. Sa a mers apoi împreună cu toți cei prezenți în biserică, unde P. S. Episcop Partenie Ciopron, înconjurat de clerul Catedralei, a oficiat un polihroniu.

P. S. Partenie luând apoi cuvântul, a adus I. P. S. Patriarh Justinian salutul de bun venit, spunând următoarele:

Inalt Prea Sfințite,

După un repaus de câteva săptămâni la care ați avut tot dreptul, în urma unei munci încordate de un an de zile, v'ați reîntors azi la reședința patriarhală.

Clerul Capitalei, în frunte cu reprezentanții lor din administrația centrală bisericească, se bucură că v'au revăzut deplin sănătos, și întâmpinându-vă cu toată dragostea, vă spunem: bine ați sosit în mijlocul nostru.

În absența I. P. S. Voastre, atât personalul administrativ cât și preoții dela parohii au fost în permanență la datorie.

Prin pastoralele cu caracter misionar și social ce ați dat și prin cursurile de îndrumare ce s'au ținut, clerul a fost chemat să desfășoare o activitate din ce în ce mai intensă, în folosul poporului, cunoscând că orice abatere dela datorie, în actualele împrejurări, poate avea consecințe și pentru cler și pentru instituție.

Dacă în trecut, Biserica noastră, prin clerul ei, care avea o pregătire mai redusă, a adus o prețioasă contribuție pentru luminarea maselor populare, pentru dezvoltarea și întărirea sentimentului patriotic și chiar pentru ridicarea nivelului de trai al păstoritorilor, cu atât mai mult azi, când clerul are o aleasă pregătire, lumea este îndreptățită să aștepte dela noi acest lucru, într-o măsură cu mult mai largă.

Calea ce trebuie s'o urmăm în toate acțiunile noastre pastorale a fost trasată de Mântuitorul Hristos, ai cărui slujitori suntem și a cărui învățătură o propovăduim. De aceea, vrednicia sau nevrednicia noastră va fi stabilită după felul cum vom înțelege și vom urma această cale.

Avem însă datoria sfântă s'o urmăm negreșit, căci pentru aceasta ne-am pregătit, pentru aceasta suntem puși în locurile unde ne aflăm și numai prin aceasta vom putea să justificăm în fața lui Dumnezeu și a oamenilor că într'adevăr suntem în câmpul muncii misionare.

Fiindcă prefacerile sociale la care asistăm se desfășoară într'un ritm tot mai accelerat, este absolut necesar ca marele stat major al Bisericii să fie sentinelă la postul de comandă, pentru a da directivele cerute de împrejurări. Pentru aceste motive ne bucurăm de sosirea I. P. S. Voastre, sosire care era mult aș-

teptată, deoarece o serie de probleme își așteaptă deslegarea, probleme care nu puteau fi soluționate în chip desăvârșit, decât de comandantul suprem, care este Întăistătorul Bisericii noastre.

Colaboratorii și sfetnicii din jurul tronului patriarhal și prin ei întreaga preoțime, vă asigură de tot devotamentul, în toate acțiunile ce veți întreprinde, pentru binele și propășirea Bisericii noastre. Încă odată vă spunem: bine ați sosit în mijlocul nostru și să fiți sănătos întru mulți ani.

I. P. S. Patriarh Justinian răspunzând, a adus mulțumiri P. S. Partenie Ciopron, pentru urările de bun venit adresate în numele administrației bisericești, instituțiilor de învățământ și clerului Capitalei.

O ușoară suferință, spune I. P. S. Sa — un reumatism — dobândit pe vremea când, ca Arhiereu Vicar al Mitropoliei Moldovei, străbăteam dela un capăt la altul această provincie, pentru a alina suferințele celor aflați în lipsuri, din pricina secetei și a urmărilor grele ale războiului, m'a determinat să iau măsuri de îngrijire și astfel se explică scurta mea absență dela reședința patriarhală.

Este adevărat că drumul pe care trebuie să-l urmărim a fost trasat de Mântuitorul Hristos și că învățăturile Lui sunt eterne, dar ele se aplică prin oameni, cari trebuiesc lămurii și îndrumați.

După cum știți, în ultima vreme s'au produs în țara noastră multe transformări, cu largi perspective de viitor.

Faptul acesta impunea o transformare a legislației noastre bisericești și o reorganizare a învățământului religios, care s'au și făcut.

Clerul nostru a înțeles pe deplin aceste transformări și s'a încadrat în atmosfera lor.

Dacă cu un an și jumătate în urmă, eram îngrijorat de unele delăsări, acum constatăm că preoțimea înțelege noile rânduieli și merge pe drumul pastoral cel bun.

Nu vreau să aduc o laudă clerului nostru, dar puteți privi cum clerul altor confesiuni nu-și găsește încă orientarea.

Noi suntem printre avantgardzile celor ce doresc pacea și bunăstarea în lume.

Sunt foarte mulțumit de veștile ce mi le dați, că toate s'au petrecut bine în lipsa mea.

Rog Statul Major al Bisericii să-mi ușureze sarcinile, pentru ca să le putem aduce la bună îndeplinire pe toate.

Aduc încă odată mulțumiri P. S. Partenie, administrației și clerului Nostru, pentru urările ce mi-ați adresat cât și pentru că m'ați ajutat în munca ce am dus, iar în viitor să depunem aceeași râvnă pentru propășirea Bisericii și a Patriei noastre.

Să nu mergem pe același drum cu dușmanii Patriei. Ca îndreptar să avem hotărârile Întâilor Stătători ai Bisericilor Ortodoxe, luate în Consfătuirea ce s'a ținut la Moscova.

Cu aceste cuvinte vă spun tuturor: Bine v'am găsit.

Harul Domnului să fie cu voi cu toți. Amin.

I. P. S. Patriarh Justinian a binecuvântat apoi pe fiecare în parte dintre cei prezenți, spunându-le cuvinte de bun găsit, după care, în acordurile imnului patriarhal, s'a îndreptat spre reședința patriarhală.

EXAMEN DE CONȘTIINȚĂ

Măreția apostolatului evanghelic și nepovestita lui tărie spirituală, sunt culmi revărsătoare de haruri dumnezești, care învalue neîncetat ființa lăuntrică a preotului. Căci orice preot trebuie să fie un apostol, un slujitor sincer al înaltelor idealuri de pace, de iubire de Dumnezeu și de oameni, de dreptate și de jertfelnicie pentru propășirea obștei creștinești încredințată lui.

Puterea și tăria însăși a slujirii lui se resfrânge din puterea sacerdotală a lui Hristos. Preotul reprezintă pe Hristos și îmbrăcat cu această putere de sus, prelungește și perpetulează în mod vizibil pe pământ veșnicul Său sacerdoțiu. Hristos este singurul preot desăvârșit, unic mijlocitor între Dumnezeu și oameni; iar preotul, prin orânduirea sa în lume, devine slujitor și colaborator al lui Hristos însuși.

Iată pentru ce viața spirituală a preotului, gândirea și preocupările sale zilnice, se cade să fie permanent improspătate și reinnoite prin legătura tainică a comuniunii cu Dumnezeu. În această privință, teoforia Sf. Părinte Ignatie al Antiohiei, ne este deapaururi pildă și îndemn. Viața și faptele Sfinților Părinți sunt, de altfel, cărarea ce trebuie urmată și totodată taina biruinții duhovnicești în misiunea preotească.

Teocentrismul și teoforia Sfinților Părinți, nu se pot ajunge fără o vibraire puternică a inimii și fără adâncirea străfundurilor conștiinței noastre. Căci este oare cu putință atingerea acestui mare țel, de a fi purtător de Dumnezeu fără o concentrare sufletească și fără o conștiință trează? Este posibil să slujești lui Dumnezeu după cuviință, fără ca în adâncul sufletului tău să fie sălășluit duhul și tăria Sa?

Adeseori se întâmplă însă, ca această conștiință să amortească și să fie impresurată de întunecime; să fie îngenuchiată de pogorăminte, care turbură viața morală și spirituală. Și pentru ca această conștiință să se păstreze mereu pe culmile înăl-

țării spirituale și să fie permanent în limpezime și aureolă, este necesară cercetarea și examinarea ei.

Aici ajungem la un punct de o mare importanță duhovnicească. A examina conștiința, înseamnă a reflecta și a medita serios asupra vieții noastre lăuntrice.

Meditația presupune adâncime de gândire serioasă, pătrundere și limpezime de judecată dreaptă. Adâncirea și examinarea conștiinței ne dă posibilitatea să ne exercităm în cunoașterea din ce în ce mai serioasă a vieții spirituale.

Exercițiile spirituale pe care le încercăm prin meditație ne redau o atmosferă de încredere și de liniște adâncă, care ne umplu sufletul de energie duhovnicească. Iată de ce meditația nu se prezintă ca o zadarnică visare apatică și bolnăvicioasă, ci ca o tărie și activitate spirituală neînchipuit de mare.

Exercițiile intime duhovnicești se înfățișează ca un duh care însufletește și dă viață. Căci acestea ne îndeamnă și ne fac să gândim la Hristos, și tot gândind la El și la Evanghelia Sa, sfârșim prin a gândi ca El. Este aceasta o experiență de viață spirituală, de o intimitate mai adâncă și de vie comuniune cu Marele Arhiereu, Domnul nostru Iisus Hristos. Este deasemenea o lecție de mare energie sufletească, în care prin liniște și rugăciune, reinnoim viața lăuntrică și întărim pietatea noastră apostolică. Căci cine nu are pietate n'are nici credință și nici dragoste evanghelică.

Este absolută trebuință, pentru preot mai ales, să coboare în străfundurile line ale vieții sale intime spre a-și împrosăta energiile sale sufletești.

Nu există apostolat fără viață interioară și nu este posibil examen de conștiință fără reflectare, fără meditație.

Astfel, preotul, prin meditație și rugăciune, ajunge să-și cunoască scăderile și virtuțile și isbutește să dobândească tăria unei exercitări a pietății și voinței sale. Rugăciunea intervine, deci, la rândul său, ca element esențial al trăirii lăuntrice. Prin rugăciune se purifică și se întărește viața duhovnicească; prin meditație și tăcere se examinează conștiința noastră.

Candela stă aprinsă atâta vreme cât o împrosăptăm cu undelemn; conștiința apostolică stă aprinsă și este trează, atâta vreme cât este în legătură intimă cu Dumnezeu. Și o inimă de preot nu se simte obosită atâta vreme cât toată strădania și

toată munca sa o săvârșește sub privirile unei conștiințe treze, în care vibrează simțul răspunderii, toate săvârșindu-le sub ochiul lui Dumnezeu.

Conștiința preotească, în care picură permanent untdelemnul credinței, conștiința preotească caldă, trează și vie, în care pulsează duhul lui Hristos, respinge echivocul și nepăsarea față de sufletul său și mai ales față de sufletul obștei creștinești ce o păstorește. Conștiința apostolică, în care nu se stinge candela înprospătată din lumina cea de sus, și învăluită de haina cea cerească a dragostei, nu privește obosită și palidă spre viața duhovnicească a sa și a credincioșilor săi. Dimpotrivă. O conștiință preotească cercetată și examinată zilnic, întărită și luminată neîncetat de marile comandamente ale Evangheliei, nu vibrează decât pentru binele și frumusețea nepovestită a spiritualității. O astfel de conștiință pâlpâie neîncetat, nu atât pentru mulțumirea sa, cât mai ales pentru mulțumirea și fericirea semenilor săi.

Dar, mai presus de toate, o conștiință preotească, făurită sub adierile serafice ale răspunderii față de Dumnezeu și față de oameni, nu poate lăsa locul Domnului în părăsire și nu este absent față de nevoile sufletești ale obștei sale creștinești. O conștiință dreaptă nu stă buimăci în fața problemelor sufletești ale vieții și nu este refractară nouilor probleme sociale ce frământă omenirea.

Conștiința este o răsfrângere puternică a personalității preotului. Trebuie deci formată și întărită personalitatea preotului. Cine este cu adevărat o personalitate duhovnicească, acela își examinează și întărește continuu conștiința. Și în acest fericit caz nu vor mai exista îndoeli pentru o acțiune pastorală serioasă și nu se va întreba mereu dacă este bine sau nu de a face catehizarea, sau de a strânge sau nu fonduri pentru reparația sfântului locaș și dacă nu este mai bine să stea așa caldă, cu socoteli omenești și să facă față valului de probleme pastorale și sociale, numai așa de mântuială, ca să se afle în treabă.

Intr-o astfel de conștiință nu picură roua binefăcătoare a credinței și nu se toarnă din untdelemnul dragostei, hrana sfântă a misiunii noastre. Pentru o astfel de conștiință pâlpâie prea încet și începe să se stingă candela duhului lui Hristos. În acest

caz este nevoie de o trezire, de o revenire la viața de acțiune și de trăire evanghelică.

Această trezire se poate face pe două căi: întâi, se cere ca noi preoții, de îndată, să reflectăm serios asupra marilor noastre îndatoriri și să reaprindem candela conștiinței, cu ajutorul rugăciunii și al intensificării trăirii lăuntrice; în al doilea rând, dacă va fi nevoie, autoritatea bisericească va fi constrânsă de negrăită răspundere, pe care o are în fața lui Dumnezeu, să trezească pe unii dintre slujitori și să-i scoată din nedumerire.

În curând se va porni la inspectarea pe teren a activității pastorale, după cum este prevăzut și statornicit în noul Statut de organizare al Bisericii noastre Ortodoxe. Va fi deci, în fond, o examinare a faptelor, care fapte sunt o răsfrângere a conștiinței preotești.

Este nevoie de o revizuire. Trebuie să o spunem sincer. Și Înalț Prea Sfințitul Patriarh Justinian, în marea grijă ce o poartă pentru propășirea vieții noastre bisericești-religioase și în nepotolita râvnă ce o are pentru prestigiul nostru preotesc, precum și pentru rolul și rostul ce-l avem în lume, a programat, încă dintru început, dela intronizarea Sa, această vastă acțiune de îndrumare, de revizuire și selectare a slujitorilor lui Hristos.

Știm că preoțimea s'a prezentat, în general, satisfăcător la cursurile de îndrumare misionară, precum și la examenele date.

Indreptăm călduroasă și frățască chemare, către frații preoți, de a fi la aceeași înălțime în misiunea, în munca și activitatea lor pastorală, deci pe teren practic, după cum s'au prezentat și se prezintă în domeniul cărții. Se recomandă deci tuturor, ca mai înainte de a se porni la cercetarea și examinarea lucrării pastorale în enorie, să se aprindă puternic candela conștiinței din flacăra luminei celei neînserate a lui Hristos Domnul nostru.

Preotul DUMITRU CRISTESCU

CUVÂNT PENTRU TÂLCUIREA PROSCOMIDIEI, SAU A LITURGHIEI PREGĂTITOARE

Cinstiți ascuțători,

Multe și felurite sunt sfintele icoane, care zugrăvesc pe înțelesul tuturor taina mântuirii noastre și ne pun înaintea ochilor atâtea pilde grăitoare, pentru dreapta urmare a lui Hristos, Fiul lui Dumnezeu, cel întrupat pentru a noastră mântuire. Felurite sunt de asemenea obiectele sau lucrurile care împodobesc biserica, felurite veșmintele cu care se îmbracă cu-cernicii diaconi, preoți și episcopi când săvârșesc dumnezeieștile slujbe, felurite sunt sfintele vase și obiecte aflate în sfântul altar, felurite sunt și sfintele slujbe săvârșite în biserică, și fiecare își are folosul și însemnarea sa deosebită. Ce folositor ar fi, pentru sufletele noastre, dacă ne-am da osteneala să le cunoaștem pe toate și ne-am pătrunde cugetul de înțelesul a tot ce se află și se săvârșește în casa lui Dumnezeu!

Noi am învăța atunci, pentru ce sfintele icoane sunt pictate și așezate numai după o anumită rânduială și ce ne învață fiecare; pentru ce mobilierul din biserică se deosebește de cel din casele noastre și ce închipuește fiecare lucru, dela cristelnița așezată în stânga ușii dela intrare și până la catapeteasmă, dela ușile împărătești până la sfânta masă și proscomidie; pentru ce sfinții slujitori își pun veșminte deosebite când săvârșesc cele sfinte și ce însemnează fiecare, dela epitrahil și până la sfită, dela omofor până la mantie; pentru ce seara se săvârșește deobicei vecernia, noaptea — mezonoptica, dimineața — utrenia, ce însemnează citirile, cântările și actele care alcătuiesc fiecare slujbă și mai cu seamă, cum trebuie să luăm parte la săvârșirea Sfintei Sfintelor, care este dumnezeasca Liturghie.

Prinși de grijile lumii, noi nu ne-am ostenit însă aproape deloc cu cercetarea orânduirii casei lui Dumnezeu și cu tâlcuirea sfintelor slujbe. Din această pricină, de câte ori nu ne întristăm, văzând că unii credincioși, intrând în biserică, nu păstrează cuviința cuvenită unui sfânt locaș de închinăciune și nu iau parte cu toată cutremurarea la săvârșirea dumnezeieștilor slujbe! De câte ori nu ni s'a umplut inima de întristare, văzând pe frații noștri, intrând în biserică fără să-și dea seama că s'au apropiat de înfricoșatul Scaun al slavei lui Dumnezeu, înaintea căruia îngerii, heruvimii și serafimii își acopăr cu smerenie fața și strigă neconținut: «Sfânt, Sfânt, Sfânt, Domnul Savaot!».

Și cum nu ne-am întrista, din râvna pentru cele sfinte, văzând pe unii stând ca într'un local oarecare, iar pe alții vorbind sau râzând, ori umblând în neorânduială ca să aprindă lumânări la sfeșnice, sau ca să se închine la icoane, atunci când, în sfântul altar se săvârșește Sfânta Liturghie și orice mișcare trebuie să înceteze! Drept aceea, adusu-mi-am aminte de cuvintele Ecclesiastului, care ne învață astfel:

«Păzește-ți deci piciorul, când intri în casa lui Dumnezeu și apropie-te mai bine să asculți, decât să aduci jertfa celor fără de minte, căci ei nu știu ce rău fac cu aceasta. Nu te grăbi să-ți deschizi gura și să nu-ți rostească inima cuvinte pripite înaintea lui Dumnezeu» (Ecles. IV, 17, 1).

Iar la cuvintele Ecclesiastului, aflate în Scriptura Vechiului Testament, am adaos, din Scriptura Noului Testament, povăturirile sfântului, slăvitului și întru tot lăudatului Apostol Pavel, către ucenicul său Timoteiu:

«Acestea toate ți le scriu, ca să știi cum trebuie să te porți în casa lui Dumnezeu, care este biserica Dumnezeului celui viu, stâlp și temelie adevărului. Fii dar cu luare aminte asupra ta însuși și asupra învățăturii și stăruiește în ea, că aceasta făcând te vei mântui și pe tine și pe cei ce te vor asculta» (I Tim. III, 14-15; IV, 16).

Regu-vă deci, iubiți ascultători, să urmăriți de aproape și cu toată grija cuvintele noastre de tâlcuire a Sfintei Liturghii, ca să vă fie vouă spre zidire și spre întărire întru dreapta credință și să învățați cum trebuie să luați parte la săvârșirea sfintei Euharistii, jertfa cea prea înfricoșată, adusă în sfântul altar pentru mântuirea noastră a tuturor.

Cinstiți frați și surori,

Sfânta Liturghie este cea mai de seamă dintre toate slujbele dumnezeiești săvârșite în biserică. Ea repetă de fiecare dată minunea dela Cina cea de Taină, când Domnul a prefăcut pâinea și vinul în însuși Trupul și Sângele Său și le-a dat spre împărtășire sfinților săi ucenici și apostoli, poruncindu-le să săvârșească această dumnezeiască taină până la sfârșitul veacurilor, pentru iertarea păcatelor și pentru mântuirea tuturor credincioșilor. De aceea, toate celelalte slujbe bisericești, cum sunt, de pildă, vecernia, mezonoptica, utrenia, ceasurile, ori altele, sunt numai pregătitoare către Sfânta Liturghie, în timpul căreia însuși Iisus Hristos, Mielul lui Dumnezeu, din nou ne oferă Trupul Său jertfit pentru păcatele lumii și ne cheamă să ne unim cu El prin Sfânta Impărtășanie.

Săvârșirea Sfintei Liturghii are deci ca efect prefacerea darurilor aduse de credincioși: pâine curată și vin curat, în dumnezeescul Trup și Sânge al lui Iisus Hristos, iar ca scop, sfințirea credincioșilor care se împărtășesc cu vrednicie dintr'insele, ori participă cu toată evlavia la săvârșirea ei.

Pentru că Sfânta Liturghie cuprinde astfel cea mai mare taină și cea mai înfricoșată jertfă, sfinții Părinți, urmând exemplul și porunca sfinților Apostoli, au orânduit dintru început un șir întreg de pregătiri trupesti și sufletești, atât pentru preot, cât și pentru credincioși. Aceste pregătiri încep încă din ajun, când cel ce voiește să ia parte la Sfânta Liturghie dator este nu numai de poftă cea lumească, prin rugăciune, să se despartă, dar și cu trupul și cu inima sa să se înfrâneze, îndestulându-se de cu seară doar cu puțină mâncare și băutură, iar după miezul nopții nimic mâncând sau bând.

Iar dacă, din neștiință sau nevoie, cel ce vrea să participe la săvârșirea Sfintei Liturghii n'a putut asista la slujbele pregătitoare, dator este să se scoale mai de dimineată, să se îmbrace în hainele cele mai alese și să se îndrepte cu smerenie și înfiorare spre casa lui Dumnezeu, căutând să nu întârzie prea mult după chemarea clopotului de dimineată ci să fie asemenea oaspeților cu creștere aleasă, care sunt prezenți totdeauna înainte de începerea mesei. Adevărații creștini trebuie să sosească la biserică înainte de începerea sfintei Liturghii și să nu-și pă-

răsească locul decât pentru a se mirui și a lua sfânta anafură, la sfârșitul slujbei. Ei nu trebuie să cadă cumva sub osânda canonului al noulea al sfinților Apostoli, unde citim: **«Toți creștinii care vin târziu la biserică și nu rămân până la sfârșitul slujbei, să se afurisească, ca unii ce fac neorânduială în biserică»**. Căci sub osânda acestui canon apostolic stau, pentru neorânduială în biserică, atâția creștini, care nu-și dau osteneala să participe încuviințat cel puțin la săvârșirea sfintei Liturghii. Pentru unii ca aceștia, în primul rând, se cade să ne rugăm lui Dumnezeu ca să le deschidă inima și să le înțeleptească mintea spre a pricepe, din puținele și slabele noastre povățuiri părintești, ce este sfânta Liturghie și cum trebuie să luăm parte la săvârșirea ei. Dar și pentru noi toți, în al doilea rând, va fi mare folosul acestor tâlcuiri și povățuiri, dacă le vom pune cu dragoste la inimă și vom face din ele îndreptar pentru vremea sfintelor slujbe, care ne așează în prezența lui Dumnezeu și a sfinților săi.

Cinstiți ascultători,

Spre deosebire de celelalte slujbe bisericești, care închipuesc numai anumite părți sau momente din iconomia mântuirii neamului omenesc, sfânta Liturghie este închipuirea întregei vieți pământești a Mântuitorului nostru Iisus Hristos. Ea ne înfățișează, rând pe rând, nașterea Domnului, ieșirea Sa la propovăduire, minunile, patimile, moartea, îngroparea, învierea și înălțarea Sa la ceruri și trimiterea acolo a Duhului Sfânt asupra sfinților Apostoli. De aceea alcătuitoari ei cei mai de seamă: sf. Ioan Gură de Aur și sf. Vasile cel Mare, i-au împărțit cuprinsul în trei părți deosebite: **Proskomidia sau pregătirea, Liturghia celor chemați sau a catehumenilor și Liturghia celor credincioși**.

Cuvântul «proskomidie» însemnează «punere înainte». Această primă parte a sfintei Liturghii se numește astfel, pentru că în timpul ei este vremea potrivită pentru aducerea darurilor de pâine dospită și de vin și pregătirea lor pentru săvârșirea sfintei Liturghii. Primind aceste daruri, sfinții slujitori pomenesc în timpul slujbei și pe cei ce le-au adus și pe aceia pentru care s'au adus, vii și morți. În loc de prescură și vin, ~~unii~~ credincioși aduc bani, care servesc pentru întreținerea

bisericii și pentru cumpărarea celor trebuitoare sfintelor slujbe. In cele dintâi vremuri ale creștinismului, darurile credincioșilor erau atât de numeroase și de însemnate, încât din ele se făceau mese de obște, numite «agape», și se întrețineau toți săracii.

Slujba proscomidiei se săvârșește numai în altar și cu perdeaua sau dvera închisă, iar rugăciunile ei se rostesc de sfinții slujitori în taină. Proscomidia, care nu este altceva decât pregătirea și afierosirea darurilor de jertfă pentru Liturghie, închipuiește de fapt prima parte a vieții lui Hristos, dela Naștere la Botez, care s'a petrecut neobservată de ochii lumii. Pentru credincioși, în acest timp, se citește utrenia și ceasurile, un șir de cântări, de psalmi și de rugăciuni: primul, ceasul când începe dimineța; al treilea, ceasul în care Sfântul Duh s'a coborât peste Apostoli; al șaselea, ceasul în care Mântuitorul a fost pironit pe Cruce.

Slujba utreniei sau a dimineții închipuiește începutul și raza dimineții creștinismului. Ea trebuie ascultată cu toată lăura aminte, fiind cea mai potrivită pregătire sufletească în vederea participării la Sfânta Liturghie. Credincioșii sunt dator să o asculte dela început până la sfârșit și să urmărească cu gândul toată bogata ei însemnare. In vremea utreniei și a ceasurilor, ei se pot închina cu smerenie la sfintele icoane, pot aprinde lumânări în sfeșnice și pot duce la altar, oprindu-se și așteptând cu cucernicie în fața ușii din stânga, darurile lor, însoțite de o lumânare aprinsă și de pomelnicul viilor și morților.

Proscomidia sau pregătirea sfintelor daruri pentru jertfa liturgică se săvârșește în felul următor: Din prescurile aduse de credincioși și însemnate cu numele lui Iisus Hristos Biruitorul (Nikà), preotul alege pe cea mai încuviințată, din care scoate o păticeică dela mijloc și o pune pe Sfântul Disc, rostind anumite rugăciuni. Păticeica aceasta este aleasă spre a fi adusă jertfă și prefăcută în Trupul lui Hristos; din această pricină, ea se numește Agneț, adică miel, ca închipuire a lui Iisus Hristos, care «ca un miel spre junghiere s'a adus și ca o oaie nevinovată și fără de glas înaintea celui ce-o tunde, așa nu și-a deschis gura Sa» (Isaia 53,7-8). De aceea și preotul, când așează sfântul Agneț pe Disc, îl împunge cu Copia, întru amintirea străpungerii coastei Domnului în timpul Patimilor Sale.

cu sulița și apoi toarnă în sfântul Potir vin și apă, întru amin-tirea sângelui și apei care au curs atunci din coasta Mântuito-rului. Astfel pregătite, pâinea și vinul nu se prefac însă chiar la Proscomidie în trupul și sângele Domnului, ci mai târziu, la vremea cuvenită în timpul sfintei Liturghii.

După aceasta, preotul se întoarce către celelalte prescuri și scoate din ele părticele în cinstea Maicii Domnului și a Sfin-ților și pentru pomenirea viilor și a morților trecuți în pomelnicile aduse de credincioși și le așează după rânduială împrejurul sfântului Agneț, rostind cuvinte din Sfânta Scriptură și anu-mite rugăciuni. Părticelele din dreapta și din stânga sfântului Agneț, adică cele scoase în cinstea Maicii Domnului și a Sfinți-lor, închipuesc Biserica cerească cea proslăvită și biruitoare, iar cele așezate dedesubtul Sfântului Agneț, care sunt scoase spre pomenirea viilor și a morților, închipuesc Biserica pămân-tească cea luptătoare. În chipul acesta, Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, care s'a născut și s'a jertfit pentru mântuirea lumii, se află din nou în mijlocul sfinților și al oamenilor, în mijlocul Bisericii triumfătoare din cer și a celei luptătoare de pe pământ. Toată Biserica stă astfel de față înaintea Domnului și Răscumpărătorului său, unite prin legătura credinței, nădejdiei și dragostei și de față la jertfa cea fără de sânge a lui Hristos. În numele tuturor, preotul se depărtează apoi de cinstitele da-ruri pregătite pentru jertfă, se închină cu smerenie, ca și cum s'ar închina înaintea Intrupării, Patimilor și Jertfei lui Hristos și le cinstește prin fumul de smirnă ori tămâie. El se duce cu gândul la peștera din Betleem, în care s'a născut Mântuitorul, la steaua care a condus pe magi, la închinarea magilor și a păstorilor, la sfintele Patimi și la moartea pe Cruce a lui Iisus Hristos, Domnul nostru. Iar când isprăvește tămâierea, lasă acoperite cinstitele daruri și trece înaintea sfintei mese, pregă-tindu-se prin alte rugăciuni pentru începerea sfintei Liturghii. În timpul acesta, la strană se încheie slujba utreniei și ceasuri-lor, iar credincioșii încetează orice mișcare.

Iată, cinstiți ascultători, ce însemnează și cum se săvâr-sește Proscomidia, adică prima parte a sfintei Liturghii. Drept aceea, în timp ce urechile voastre ascultă cu evlavie citirile și cântările dela strană, gândul vostru să urmărească neconținut lucrarea tainică pe care o săvârșește preotul în sfântul altar.

Veniți la biserică la începutul slujbei, cu daruri alese pentru jertfa cea mai pre sus de ceruri. În pomelnicile voastre, să nu uitați pe nimeni dintre cei de aproape ai voștri sau pe vreunul din cei ce v'au făcut bine, vii sau morți.

În biserică, păstrați cea mai desăvârșită liniște și rânduială. Îngrijiți-vă să duceți la altar darurile și pomelnicile voastre mai înainte de începerea sfintei Liturghii, ca să nu întrerupeți pe preot din rugăciunile rânduite și din rostul sfintei slujbe.

În timpul utreniei și ceasurilor, vă puteți închina în liniște la icoane și puteți merge să aprindeți lumânări în sfeșnice. Când s'a început sfânta Liturghie, adică atunci când preotul ridică dvera și zice cu voce înaltă în fața sfintei mese: **«Binecuvântată este împărăția a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor»**, orice mișcare trebuie să înceteze în biserică, fiecare fiind dator să rămână pe locul său până la sfârșitul slujbei și să participe cu toată cutremurarea la desfășurarea minunii sfintei Liturghii.

Numai așa, pregătindu-vă sufletește și ascultând cu evlavie sfânta Liturghie pe care o vom explica în sărbătorile următoare, veți primi dela Dumnezeu binecuvântare și harul jertfei care se aduce în sfântul altar, și în care se află cu adevărat însuși Trupul și Sângele Domnului.

Amin.

Profesor Diac. N. Nicolaescu
 Rectorul Institutului Teologic Universitar
 din București.

SFÂNTA TRADIȚIE — ISVOR DE CREDINȚĂ

«Drept aceea, fraților, stați neclintii și țineți predaniile pe care le-ați învățut, fie prin cuvânt, fie prin epistola noastră». (II Tes. II, 15).

Dumnezeu este izvorul vieții, — Viața însăși.

Această viață dumnezească a pătruns în istorie și s'a descoperit lumii prin Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu: «Și Cuvântul s'a făcut trup și a locuit printre noi, plin de har și de adevăr. (Și noi am văzut slava Lui, slavă ca a singurului născut din Tatăl)» (Ioan I, 14), «pentru ca oricine va crede în El să nu piară, ci să aibă viață vecinică» (Ioan III, 15). «El a venit ca lumea viață să aibă, și încă din belșug» (Ioan X, 10).

Și cine ar fi în stare să cuprindă în sărmăne și mărginite forme omenești acest belșug de viață, cu care Mântuitorul a dăruit lumea? De aceea Mântuitorul a chemat la Sine nu pe unul singur ci 12 Apostoli, cărora le descopere «tainele Împărăției cerurilor» (Mat. XIII, 11).

Deplinătatea adevărului revelat și bogăția vieții celei duhovnicești sunt prea vaste pentru a fi cuprinse de conștiința unui singur om; ele sunt încredințate **comunității întregi**.

Felul de viață a Mântuitorului, cuvântul Lui și duhul care se revărsa din ființa Sa, au rămas în patrimoniul comunității apostolice și formau fermentul vieții celei noi, care trebuia să dospească frământătura firii omenești, stricată de păcat. Comunitatea, Biserica, **păstrează credința cea adevărată și doctrina sănătoasă** și tot ea le **transmite** din generație în generație sub forma de **Tradițiune bisericească**.

Tradiția bisericească este expresia exterioară a ființei și unității interioare a Bisericii. Ea este o putere vie, care dă viață tuturor formelor pe care le îmbracă Biserica în decursul evoluției sale istorice; ea este ca o conștiință trează a unui orga-

nism viu; este memoria vie a Bisericii, care conține adevărata doctrină, așa cum s'a manifestat ea în istorie. Tradiția nu este un depozit de vechituri, scoase din uz, un catalog al trecutului; ea este însăși viața Bisericii în trecut, expresia ei în prezent, garanția existenței și puterii ei în viitor; este conștiința neadormită a Bisericii.

Tradițiunea bisericească există sub diferite forme: vorbită sau scrisă, monumentală sau liturgică, în rânduelile de viață ale comunității.

Un izvor al tradiției, de mare preț, care ocupă un loc unic în viața Bisericii, este și Sf. Scriptură.

Cui aparține întâietatea: Tradiției sau Scripturii?

În timpul Reformei s'a încercat a se opune Scriptura—Tradițiunei; în realitate, o asemenea opoziție nu este și nici nu trebuie să existe, fiindcă și Scriptura și Tradițiunea aparțin vieții unice a Bisericii, inspirate de același Sfânt Duh care lucrează în Biserică, manifestându-se în Tradițiune și inspirând pe sfinții scriitori.

Studiile biblice făcute dela Reformă încoace, au dovedit cu prisosință că, atât scriitorii Vechiului Testament cât și cei ai Noului Testament, sunt mai mult scriitori decât autori. În cele mai multe cazuri, ei n'au făcut altceva decât să fixeze în scris Tradițiunea orală, care se păstra cu sfințenie, veacuri de-a rândul, în comunitatea religioasă din care făceau parte. Astfel, Scriptura se aseamănă mai mult cu o tradițiune scrisă, decât ca o operă a unor autori, cari au scris sub dictarea Duhului Sfânt.

Cu toate aceste rezultate luminoase și hotăritoare asupra originii scrierilor sfinte, vechea eroare stăruie și astăzi în duhul nepoților Reformei, adepții sectelor religioase de toate soiurile, care nu acceptă decât Sf. Scriptură ca izvor al adevăratei credințe și al mântuirii. Cine are Biblia, are cuvântul lui Dumnezeu în întregime și de acolo cunoaște desăvârșit voia lui Dumnezeu; cine crede acestui cuvânt, acela este mântuit. În afară de câmpul Sfintei Scripturi, nu există adevăr religios; tradițiunea bisericească este eroare și prin urmare periculoasă pentru orice suflet care caută adevărul revelat.

Fiindcă asemenea afirmații ne vin la ureche foarte des și

de pretutindeni, să ne ostenim a le cunoaște și analiza în mai deaproape.

*

Cei cari resping Sf. Tradițiune, justifică această atitudine bazându-se pe anumite argumente raționale și scripturistice:

— Cuvântul **Tradiție** sau **Predanie**, în Scriptură, nu se pomenește — aceasta în primul rând, zic ei; în al doilea: sub denumirea **tradiție** se înțelege **tradiție omenească**; în al treilea rând: sub cuvântul **tradiție** se mai înțeleg poruncile și «datina bătrânilor», pe care însuși Mântuitorul le condamnă zicând: «lăsând porunca lui Dumnezeu, țineți predania oamenilor... Ați desființat prea bine porunca lui Dumnezeu, ca să țineți rânduiala voastră» (Marcu VII, 8-9). Toată tradiția, denumită **sfântă**, în realitate nu este altceva, decât «datina bătrânilor voștri», a sfinților părinți, ale căror rândueli și porunci nici cum nu pot sta alături de Scriptură. Dacă se întâmplă totuși să întâlnim cuvântul **tradiție** sau **predanie** în scrierile Apostolului Pavel, apoi atunci nu are alt înțeles decât învățătura evanghelică pe care el a propovedit-o prin viu graiu, într'un loc sau altul, și care se cuprinde în întregime în Evanghелиi și epistole. De exemplu: când Pavel îi scrie lui Timoteiu: «păzește ceea ce ți s'a încredințat» (I Tim. VI, 20), sau când poruncește tesalonicenilor: «stați neclintiți și țineți predaniile (2 Tes. II, 15), apoi nu face altceva decât să le amintească ca să ție «credința așa cum a fost dată sfinților, o singură dată» (Iuda I, 3), această credință nu este alta decât cea pe care o mărturisește Scriptura. Iar dacă apostolul laudă pe corinteni că **țin predaniile** (I Cor. 11, 2), apoi o face pentru faptul că se țin de învățătura expusă în Scriptură — și nimic mai mult.

Aceste temeieri, și altele încă, împotriva Sf. Tradițiuni, par la prima vedere destul de întemeiate, dar mult mai multe și mai evidente sunt argumentele scripturistice și logice care pledează pentru adevărul Sf. Tradițiuni.

Noi cinstim Scriptura în chip deosebit. Sf. Evanghelie, dintru început, se păstrează pe altarele bisericilor noastre în cea mai mare sfințenie, alături de Sf. Trup și Sânge al Domnului. Cuvintele Sf. Evanghelii noi le ascultăm stând în genunchi, fiindcă prin gura preotului ne vorbește însuși Mântuitorul. Dar când e vorba de adevăruri de credință, pe care sfinții scriitori le

amintesc numai, dar nu le lămuresc, atunci noi alergăm la Sf. Tradițiune, ca la o completare a revelației cuprinsă în Scriptură. La multe nu găsim răspuns și lămurire în Sf. Scriptură. Sfințele Evanghelii și epistolele Sf. Apostoli nu s'au scris cu scopul de a da creștinilor un cod complet al adevărului revelat și al practicii bisericești. Departe de ei acest gând. Scrierea Sf. Evanghelii și a epistolelor au fost provocate de nevoile și neorândue-lile apărute în mijlocul comunităților creștine, întemeiate de Sf. Apostoli și cărora nu le puteau răspunde prin însăși prezența lor.

Sf. Tradiție, predania, este comunicarea adevărului și a voinței lui Dumnezeu prin viu grai și prin exemplu viu. Creștinismul a descoperit lumii adevăruri noi și o viață nouă, iar viața nu se învață din carte ci din exemplu viu, văzut și pipăit.

Mântuitorul în acest sens a și poruncit Apostolilor:

«Mergând, propovăduiți la toate neamurile, **botezându-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sf. Duh. Învățându-i să păzească toate câte am poruncit vouă**» (Mat. XXVIII, 19-20). Această misiune încredințată Apostolilor le cere nu numai grai (a propovădui) ci și acțiune — **a boteza și a învăța. Cuvântul a învăța**, în textul de față, nu este identic cu o propovădui, ci el se referă la latura practică a vieții creștine, la rândue-lile așezate de Mântuitorul, care se predau prin exemplul viu. Apostolii sunt obligați a continua în lume opera Mântuitorului (Ioan XVII, 18), iar El în ce chip lucra la mântuirea omului? Domnul Iisus acționa prin cuvânt, prin gesturi, prin semne și minuni, prin fapte, prin tot ce-i punea la îndemână natura Sa dumnezească-omenească. Apostolii se conformează în totul dumnezeescului Învățător: merg în toată lumea, din localitate în localitate, din țară în țară, vestind pe Hristos, făcând cunoscută Evanghelia, botezând și învățând, prin exemplul lor, rândue-lile Domnului și noul fel de a se comporta în viață. Cel puțin 15-16 ani după Înălțarea Domnului, cei dintâi creștini n'au avut nici o Evanghelie sau epistolă scrisă — oare ei nu s'au mântuit? Ar fi absurd să facă cineva o asemenea afirmație. Deabia pe la anul 65 s'a scris Evanghelia după Marcu, iar cea a Sf. Ioan deabia pe la 105, și numai în a doua jumătate a veacului al doilea creștinii cunosc toate scrierile Noului Testament; ori, până la această dată, creștinismul pătrunsese în

toate colțurile Imperiului Roman și chiar dincolo de granițele lui.

Dintre Apostoli, numai șase au lăsat scrieri (Matei, Petru, Iacov, Ioan, Iuda Tadeul și Pavel) — înseamnă care că numai aceștia au lucrat pentru Domnul? Lucrarea celorlalți Apostoli n'a avut nici o importanță în răspândirea credinței creștine? Dar Sf. Marcu și Sf. Luca nici n'au fost din numărul celor 12 Apostoli, — atunci de unde au luat ei cuvintele scrise în Evanghelia lor? De unde își culeg ei informațiile despre viața, faptele, minunile și învățăturile Domnului, dacă nu din Sf. Tradiție, din ceea ce au cules de pe buzele unora și altora, prin urmare din predania care se păzea cu sfințenie de primii creștini, așa cum le-a lăsat-o cei de L-au văzut dela început și au fost slujitori ai Cuvântului (Luca I, 27).

Dar cuprind, oare, scrierile Noului Testament, tot adevărul descoperit de Mântuitorul și propovăduit de Apostoli? — Nici pe departe. Dacă s'ar apuca cineva să scrie amănunțit tot ceea ce face și vorbește un om activ numai într'o singură zi, e sigur că ar rezulta un volum mult mai mare ca oricare din cele patru Evanghelii, și atunci, cum ne-am putea închipui că într'o Evanghelie să fie cuprinsă toată viața Mântuitorului, în răstimpul celor 33 de ani petrecuți pe pământ sau măcar a celor trei ani și jumătate, cât a durat activitatea Sa publică?

Dacă s'ar spune că s'a scris numai ce-a fost mai însemnat — atunci ar fi trebuit ca toți evangheliștii să scrie aceleași lucruri. Și în al doilea rând: putem noi admite că Mântuitorul a avut în viața Sa unele lucruri bune și altele mai puțin bune? Mărturisirea Sf. Evanghelist Ioan, făcută la sfârșitul Evangheliei sale (scrisă după celelalte trei Evanghelii), rămâne adevărul cel mai evident pentru orice om de bună credință: «Sunt și alte multe lucruri pe care le-a făcut Iisus și care, dacă s'ar fi scris, cu deamănuntul, socotesc, că nici în lumea toată n'ar fi putut să încapă cărțile ce s'ar fi scris» (Ioan 21, 25). Și în alt loc: «Iisus a făcut, de față cu ucenicii Săi, și alte minuni, multe, care nu s'au scris în cartea aceasta» (Ioan XX, 30).

Toate cele care nu s'au scris în cărți de Sf. Evangheliști și Apostoli — ele nu s'au pierdut, ci au rămas scrise în inima și conștiința creștinilor, a Bisericii, constituind Tradiția bisericească.

Iată, spre exemplu, Apostolii au rânduit a sărbători Duminica în locul Sâmbetei, ca zi de odihnă; această zi, Duminica, e sărbătorită și de către mulți frați cari au părăsit Biserica, dar țin la Evanghelie și vor să trăiască după cuvântul ei — pe ce temeiori însă țin ei Duminica, căci în Noul Testament nicăieri nu-i poruncit acest lucru? Tocmai Sf. Tradiție, pe care ei o resping, este aceea care ne confirmă că toți creștinii, chiar dela început, au înlocuit Sâmbăta cu Duminica.

În Sfânta Scriptură se găsește porunca Domnului de a boteza cu apă și Faptele Sf. Apostoli mărturisesc că Sf. Apostoli săvârșeau botezul; dar o explicație mai pe larg, de felul cum îl făceau — nu este; afundarea în apă se făcea o singură dată sau de trei ori, ce anume mișcări, ce rugăciuni se făceau, Sf. Scriptură nimic nu ne spune.

La fel stau lucrurile și cu Sf. Euharistie: Domnul a binecuvântat pâinea și paharul (Mat. XXVI, 26—28), dar cum făceau cei dintâi creștini această binecuvântare a Sf. Taine (I Cor. X, 16), sau ce rugăciuni citeau asupra bolnavilor, când îi ungeau cu untdelemn (Iacov V, 15) — Sf. Scriptură nu ne lămură, dar din Sf. Tradiție, fixată în scrisul ucenicilor Sf. Apostoli, ce s'a păstrat până la noi, avem toate lămuririle necesare.

Fără îndoială că cele dintâi obștii creștine, primind și învățături scrise în epistolele Sf. Apostoli, le păstrau în mare cinste, le citeau și se instruiă după ele, dar nu e mai puțin adevărat că până la primirea lor și alături de ele, exista Predania, cuvântul oral. În ochii lor cât și a Apostolilor, ambele aceste izvoare ale credinței, atât cel scris cât și cel nescris, se bucurau de aceeași importanță, după cum vedem din epistola Sf. Pavel către Tesalonicieni (2 Tes. II, 15), și poruncește credincioșilor să se depărteze de cei ce resping «Predania»: «Fraților, vă poruncim, în numele Domnului nostru Iisus Hristos, să vă feriți de orice frate care umblă fără de rânduială și nu după învățătura primită dela noi... că noi n'am fost fără de rânduială, când am fost la voi» (2 Tes. III, 6, 7). Este vrednic de subliniat faptul că Sf. Pavel vorbește de o **rânduială** deja stabilită și de o **învățătură** mai înainte dată și care desigur nu se refereau numai la adevăruri de credință ci și la rândueli pentru viața practică.

Cercetând fără patimă istoria revelației, oamenii de bună credință trebuie să recunoască că Sf. Tradiție este mult mai veche decât Sf. Scriptură, după cum o mărturisește ea însăși.

Sf. Scriptură începe odată cu Moise, deși ea cuprinde istoria dela facerea lumii la care, desigur, Moise n'a fost prezent. De unde și-a cules toate datele necesare, dacă nu din Tradiția sfântă, existentă veacuri de-a-rândul înaintea lui? In Cartea Facerii se spune că Dumnezeu însuși purta grijă ca această Sf. Tradiție să se păstreze și în acest scop l'a ales pe Avraam «ca să învețe pe fiii săi și casa sa, după sine, ca să umble în calea Domnului» (Fac. XVIII, 19); să învețe, desigur, nu altfel decât prin viu grai.

Chiar și atunci când a apărut Sf. Scriptură, Sf. Tradiție avea o deosebită autoritate în ochii poporului ales, lucru ce se constată din următoarele îndemnuri ale lui Moise: «Adu-ți aminte de zilele cele de demult, cugetă la anii neamurilor trecute! Intreabă pe tatăl tău și-ți va da de știre, întreabă pe bătrâni și-ți vor spune» (Deut. XXXII, 7; vezi și Jud. VI, 13; Ps. 77, 3-4).

Prin urmare, cel mai important izvor de cunoaștere a voiei lui Dumnezeu, încă din vechime, a fost Sf. Predanie; spre ea își îndreptau credințele și privirile ori de câte ori aveau nevoie să se lămurească mai limpede asupra celor curinse în Sf. Scriptură.

Așa s'au petrecut lucrurile în Vechiul Testament, la fel și în Noul Testament.

Mântuitorul însuși n'a scris decât o singură dată și atunci pe nisip (Ioan VIII, 6, 8). El a vorbit și a făcut. Dacă Mântuitorul ar fi avut convingerea, pe care o au unii astăzi, că pentru mântuirea omului e suficient numai cuvântul scris, atunci s'ar fi mulțumit să scrie El însuși, sau cel puțin ar fi dat această poruncă Apostolilor, dar nici El n'a scris și nici Apostolilor n'a poruncit s'o facă. Apostolii, «în fiecare zi, în templu și acasă, nu încetau să învețe pe oameni și să propovăduiască pe Hristos» (Fapte V, 42). Să observăm că și de data aceasta, cum am subliniat și la textul dela Matei XXVIII, 19-20, termenii **propovăduiau** și **învățau**, vor să spună că învățătura Apostolilor avea o latură teoretică, dogmatică, și alta practică.

Chiar după ce a avut loc sinodul apostolic din Ierusalim, privitor la creștinii recrutați dintre păgâni: dacă ei sunt sau nu obligați a observa legea iudaică, Apostolii nu găsesc de cuviință a scrie hotărârea luată, spre a o trimite diferitelor biserici, ci trimit bărbați încercați în ale credinței, ca ei să «lămuirească prin viu grai» această hotărâre (Fapte XV, 27).

Propovăduind și învățând ei înșiși, Sf. Apostoli au dat poruncă și urmașilor lor să folosească în răspândirea Evangheliei, aceleași metode și mijloace. Astfel, Sf. Pavel scrie lui Timoteiu: «Tu deci, fiul meu, întărește-te în darul care e în Hristos Iisus. Și cele ce ai auzit dela mine, cu mulți martori de față, acestea le încredințează la oameni credincioși, cari vor fi destoinici să învețe și pe alții» (2 Tim. II, 1-2); «Tu însă, rămâi în cele ce ai învățat și de care ești încredințat, deoarece știi dela cine ai primit învățătura» (2 Tim. III, 14); «propovăduiește cuvântul, stăruiește» (2 Tim. IV, 2).

Povața dată de Sf. Pavel ucenicului și urmașului său mai tânăr, Timotei, ca el să «încredințeze altora ceea ce el a auzit», ca și aceștia, la rândul lor, să învețe pe oameni vrednici și credincioși, și așa, din neam în neam și din generație în generație, să se moștenească comoara cea de mult preț lăsată de Domnul, — ne dovedește încă odată cât de mare preț se pune, în răspândirea și păstrarea credinței, atât pe predica vie cât și pe faptul ca ea să fie încredințată la oameni vrednici, cu scopul ca această comoară a credinței să se păstreze nestricată, pentru generațiile viitoare.

Este interesant de remarcat că Sf. Pavel nu poruncește «adevăratului său copil în credință» (I Tim. I, 2), ca el să aibă grijă și să păstreze epistola pe care i-o trimite și pe care să o predea apoi unor oameni vrednici, dar poruncește ca cele auzite dela dânsul, acelea să le încredințeze la oameni destoinici, cu condiția ca și aceștia să le predea celor vrednici și să-i învețe. În ultimele zile ale vieții sale, Sf. Pavel nu poartă grijă ca nu cumva să se piardă conținutul epistolelor sale scrise lui Timotei, Corintenilor, Efesenilor, etc., pe care, desigur, le cunoștea și Timotei, dar grija lui se îndreaptă la ceea ce a învățat el, aceea să se păstreze nealterat; Timotei trebuie să poarte grijă de Predanie, nu de Scriptură.

Aceasta nu înseamnă deloc că am intenționa să micșorăm

importanța Sf. Scripturi; și noi credem la fel cu cei ce neagă Tradiția, «că Sf. Scriptură poate să dea înțelepciunea care duce la mântuire»; credem, de asemenea, că «Toată Scriptura este insuflată de Dumnezeu și de folos ca să învețe, să mustre, să îndrepteze, să dea înțelepciunea care duce la dreptate» (2 Tim. III, 15-16), dar tocmai pentru cel care cercetează mai cu deamănuntul Sf. Scriptură se nasc nedumeriri: cum să fac, de exemplu, înmormântarea fratelui meu de crêdință? Care-i rânduiala înmormântării trupului lui, care a fost și a rămas locaș al Duhului Sfânt (I Cor. VI, 19)? Ce fel de rugăciuni trebuiesc făcute și în ce ordine? Sau care-i rânduiala hirotoniei, ce rugăciuni se spun și care-i, aproximativ, conținutul lor? Vorbește ceva despre aceste lucruri Sf. Scriptură? Rugăciuni se făceau, dar care anume? De ex, la hirotonia diaconilor, Faptele Sf. Apostoli spun că Apostolii «rugându-se, și-au pus mâinile» (Fapte VI, 6), dar care era conținutul acestor rugăciuni, Scriptura nu ne spune, de sigur însă că erau altele decât cele care se rosteau asupra celor bolnavi (Iacov V, 14) și probabil nu aveau acelaș conținut ca rugăciunea pe care a făcut-o Sf. Petru asupra trupului mort al Tavitei (Fapte XX, 40), sau cu cea făcută de Sf. Pavel la plecarea sa în călătorie (Fapte XX, 36). Despre toate acestea — Scriptura nu ne vorbește. La fel nu ne spune în ce consta acea «mărturisire» sau «frumoasă mărturisire», făcută înaintea multor martori (I Tim. VI, 12), la primirea botezului.

Iată lucruri nu de mică importanță, despre care Sf. Scriptură nu spune nimic.

Mai mult ceva: cu ce s'ar putea dovedi că Sf. Scriptură este tocmai aceea pe care ne-au lăsat-o Sf. Scriitori?; dacă nu cumva ele au fost schimbate și sensul lor stricat? Cum s'ar putea dovedi că Evanghelia Sf. Ioan este a Apostolului Ioan și nu a altcuiva, și că epistola către Evrei este scrisă de Sf. Pavel? — Fără Predanie cu nimic nu se poate dovedi. Sf. Tradiție fixează numărul cărților Sf. Scripturi precum și autenticitatea lor.

Dacă adevărul și mântuirea sunt condiționate numai de conținutul Sf. Scripturi, care cuprinde deplin revelația adevărului dumnezeesc, ce s'ar putea întâmpla dacă vreo carte din Sf. Scriptură ar lipsi, după cum s'a și întâmplat? În epistola Sf.

Pavel, întâia către Corinteni, V, 9, se pomeneste despre o epistolă anterioară, scrisă tot de el Corintenilor, denumită **prima epistolă către Corinteni**. Dar unde-i ea? Ce fel de adevăruri erau expuse acolo? — Nu știm! Epistola n'a ajuns la noi; s'a pierdut. Și mai este o epistolă pierdută: cea către Laodicieni (vezi Colos. II, 16). Inseamnă oare că adevărul Domnului nu mai este întreg în lume, fiindcă lipsesc din Biblie două cărți sau poate mai multe chiar?

Dacă adversarii Tradiției invoacă versetul dela Ioan XX, 31 — «Iar acestea s'au scris ca să credeți că Iisus este Hristos, Fiul lui Dumnezeu, și, crezând, să aveți viață, întru numele lui» — vrând să spună că chiar așa cum se găsește, Sf. Scriptură cuprinde întreaga revelație, atunci ar urma, în mod logic, să dăm la o parte toate celelalte părți ale Sf. Scripturi, ne mai fiind necesare, decarece e suficientă Evanghelia Sf. Ioan.

Un capitol de seamă în iconomia lui Dumnezeu îl formează arătările Domnului după Înviere, când «S'a înfățișat viu, prin multe dovezi, arătându-li-se deseori timp de patruzeci de zile și vorbind cu ei despre lucrurile privitoare la Impărăția lui Dumnezeu» (Fapte I, 3). Prin urmare, timp de 40 de zile după Înviere, Mântuitorul s'a arătat ucenicilor Săi și le-a dat ultimile dispozițiuni privitoare la organizarea Bisericii și misiunii lor; — găsim noi undeva în Noul Testament vre-o mărturie despre ce anume a vorbit și ce dispozițiuni anume a dat Mântuitorul, Apostolilor, după Înviere? — Nicăeri! Despre ele se pomeneste însă în altă parte, în scrierile celor mai apropiați urmași ai Apostolilor, cum este Sf. Ignatie al Antiohiei, Policarp al Smirnei, Papia al Ierapolei, cari nu s'au mulțumit numai a le încredința la «bărbați destoinici», cum era Sf. Irineu al Lionului și alții, ci le-au lăsat și scrise. Scrierile ucenicilor Sf. Apostoli, — a bărbaților apostolici, — constituie un tezaur neprețuit, alături de Sf. Scriptură, ca izvor al Tradiției Sfinte și al credinței.

«Nu mă voi codi să-ți rânduiesc în «Explicările cuvintelor Domnului», tot ceea ce am învățat bine dela cei bătrâni și de cari-mi aduc bine aminte, asigurându-te de adevărul lor. Căci nu m'am bucurat de cei cari vorbesc multe, cum fac mulți, ci de cei cari învață adevărul, nici de cei cari învață porunci străine, ci de cei cari spun cele date de Domnul să se creadă și cari se țin de însuși adevărul. Iată de ce, dacă am întâlnit vre-unul

din cei învățați de către bătrâni, l'am întrebat de cuvintele bătrânilor: ce-a zis Andrei, Petru, Filip, Toma sau Iacob, sau Ioan, Matei, sau altul din ucenicii Domnului; de asemenea ce-a zis Aristion și presbiterul Ioan, ucenicii Domnului, **căci am socotit că nu-mi folosesc atât de mult cele din cărțile lor, cât cele din graiul viu și neschimbat** (Pr. I. Mihălcescu: Scrierile Părinților Apostolici, vol. I, pag. 306 — Fragmentele lui Papia).

Acestea le spune Papia, episcopul Ierapolei (oraș în Frigia), pe la anul 150, unul dintre cei mai apropiați urmași ai Apostolilor, în introducerea pe care o face la cele cinci cărți ce cuprindeau «Tâlcuirea cuvintelor Domnului», operă de mare valoare, care s'a pierdut, și care cuprindea poate tot atâtea învățături originale ale Mântuitorului ca și Evangheliile.

Ceva mai târziu, în anul 185, vine mărturia lui Irineu, episcopul Lionului, la fel de prețioasă ca și a lui Papia. Irineu vorbește despre cele auzite și văzute în tinerețea lui: «fiindcă cele dinainte le țin minte mai bine ca cele de mai târziu, deoarece cele învățate în tinerețe se lipsesc de suflet și cresc cu el».

Policarp, episcopul Smirnei, un bătrân de o sută de ani (a suferit martiriul la anul 155), «né povestea — scrie Irineu — despre convorbirile sale cu Ioan și cu alții, cari au văzut pe Domnul, și despre aceea, cum a păstrat în memoria sa... tot ceea ce a auzit dela ei... și totul concorda cu Scriptura. Dar eu n'am scris acestea pe hârtie, dar le păstrez viu în inima mea» (Irineu II, 22, 5).

Înțelesul acestor mărturii este foarte clar, deși ni s'ar părea poate cam straniu, nouă, celor care trăim la o distanță de 17 veacuri. Dela Biserica din timpul vieții Mântuitorului și până în secolul al IV-lea, până la istoricul bisericesc Eusebiu, se prelungește lanțul viu al Tradiției Sfinte ca un ecou din veac în veac, din neam în neam. În inimile credincioșilor răsună mereu glasul Tradiției: «Ați văzut?» — «Am văzut!»; «Ați auzit?» — «Am auzit!».

Este ceva dincolo de Evanghelie — scrie Merejkovsky în «Iisus cel necunoscut» — deopotrivă de valoros ca și ea, dacă nu mai valoros chiar, fiindcă este mai autentic, mai aproape de Iisus cel viu, istoric; ceea ce se vorbește este mai de preț decât ceea ce se scrie, fiindcă trece prin minte și prin inimă,

este ceva viu; cei cari au văzut și au auzit pe Domnul, știu mult mai mult despre El decât ne spune Evanghelia. Încă mult timp după Înălțarea Lui, Domnul stăruie ca viu în fața lor; glasul Lui încă răsună în urechile lor: «Fericiți sunt ochii voștri că văd și urechile voastre că aud» (Mat. XIII, 16).

Iată motivele pentru care Sf. Tradițiune, fixată și ea în scris în cursul istoriei, — în scrierile bărbaților apostolici, a Sfinților Părinți și dascăli ai Bisericii și în hotărârile sinoadelor ecumenice și locale, — este atât de scumpă credinței noastre, fiindcă această credință își are înfipțe adânc rădăcinile ei, tocmai în această Sf. Tradiție. Sfânta Scriptură însăși își ia ființa, conținutul și autoritatea din aceeași Sf. Tradițiune, deaceea în Biserica Ortodoxă se aplică, la interpretarea Sf. Scripturi, acest principiu, evident prin el însuși: Sf. Scriptură nu poate fi interpretată decât în lumina Sf. Tradițiuni.

Textele invocate contra Sf. Tradiții.

Textele prin care putem răspunde.

Predania nu e necesară:

Fapte XVII, 11
2 Petru I, 19
Apoc. XXII, 18-19
Luca XVI, 29, 31

Context și 2 Tes. II, 15
2 Petru I, 20; 2 Tes. III, 6
2 Ioan I, 12; 3 Ioan I, 13-14
Context: cine nu crede cuvântul Domnului, nu va crede nici pe cel înviat din morți; și Rom. X, 17-18

Pentru mântuire e deajuns Sf. Scriptură:

Ioan V, 39
Ioan XX, 31 și Fapte I, 1
Rom. I, 16
Romani III, 21

1 Tim. VI, 20-21
Ioan XX, 30 și Ioan XXI, 25 .
2 Tes. II, 15
2 Tes. III, 6; 1 Cor. XI, 1-2; Ioan XV, 15

1 Cor. XIV, 37

E vorba de darurile Sf. Duh și nu de Sf. Tradiție: 1 Cor. XIV, 34-35

2 Tim. III, 15-17

E vorba de Legea Veche, care are nevoie să fie desăvârșită; Mat. V, 43-44; Ioan XII, 48; 2 Tim. III, 14

Deut. IV, 2 și 1 Navi I, 7-8

Aceste porunci privesc căderea evreilor în idolatrie: Fapte VII, 43 (Amos V, 25-27); Levit. XVIII, 21

Tradiția este «învățătură străină»,
«basme», «porunci omenești»,
«predanie a bătrânilor»:

1 Tim. I, 3-4

1 Tim. VI, 3

Mat. XV, 6; Marc. VII, 3-4; Mat. XV, 9

Apostolii au interzis Predania:

1 Cor. IV, 6

Galat. I, 8-9

Colos. II, 8

Context: învățăturile rătăcite trebuie combătute: Tit. III, 9

Context: e vorba tocmai de cei rătăciți: Tit. I, 3; 1 Tim. VI, 5-6

E vorba de predania omenească și nu de Sf. Tradiție, care este Cuvântul și rânduiala lui Dumnezeu: Mat. XXVIII, 19-20

Context: creștinii să nu se laude cu învățătorii lor, învrăjbindu-se. Nu e vorba de Sf. Tradiție: 1 Cor. III, 21-22; I Cor. I, 22; I Cor. I, 31

Tocmai predania trebuie păzită cu strâșnicie: Galat. I, 11-12; 2 Tes. II, 15; I Tim. VI, 20; 1 Cor. XI, 2; Fapte XX, 35.

Nu e vorba de Sf. Tradiție ci de filosofia păgână și cea iudaică: Colos. II, 4; Fapte XVII, 18; Mat. XV, 3; Marc VII, 3-4.

Pr. V. Prisăcaru
Misionar.

BUCHETUL DESAGILOR

«Să te porți frumos p'acolo pântre domni, să nu te faci de răs, ca să te țâpe afară din școală, că vezi tu cât ne trudim pântru tine ca să înveți carte, și să ai grijă de bani să-i cruți, nu cumpăra câte vezi tăte, că n'avem de unde îți trimete». Cam așa mă povățuia mama de câte ori plecam din vacanță.

Vorbele mamei nu-mi cădeau greu, dar mă înduioșa felul cum le spunea. Fiecare vorbă a mamei era apăsată de toată truda și sbuciumul ei. Parcă auziam în glasul ei un suspin al pătimirii, ca un murmur în surdină.

Pita și dedulceala pe care le primeam odată pe săptămână, la gazdă în oraș, aduse de acasă cu desagii de lână vârgați, erau pentru mine, nu numai o simplă hrană ca oricare, ci aveau și o însușire de sfințenie. Nu puteam să văd vreo bucată de pâine aruncată cu nepăsare fie unde, fără să simt și o mustrire a cugetului că am nesocotit truda mamei.

Când primeam desagii, mă uitam la ei, și cu lăcomie dar mai mult cu duioșie. Stăteau desăgile rezemate una de alta, pline doldora și strânse la gură în crețe mărunte ca gura bu-nichii. Două ațe pestrițe, înnodate cu dibăcie, își prelingeau capetele peste umerii desagilor, străjuind comoara din ei. Ii scu-turam cu palma de fân, îi deslegam la gură și cotorbăiam prin ei cu nerăbdare, să văd ce mi-a trimes de acasă. Mirosul lor mă îmbăta și mă umplea de dor. Aici în desagi era oglinda vieții de zdroabă a părinților mei și a tuturor celor de acasă.

Măinile scormoneau nerăbdătoare, ochii căutau iscoditori prin desagii plini de bunătați și cu un buchet de mirosuri, de parcă tot cuprinsul locurilor de naștere și-au picurat aroma acolo în ei. Gândul fără frâu umbla plin de dor, pe toate cocla-urile pe unde-mi petreceam zilele de vacanță.

În oglinda asta a desagilor, vedeam pe tata bătând coasa, la umbra tufelor în Șesul Văratecului, și din desagi parcă-mi venea un miros de fân de curând cosit. Il vedeam cu picioarele ude de rouă, așternând brazdele de fân, rânduri-rânduri, pe dâlme și pe padini, de când luceafărul de ziuă își pâlpăia ulti-mele licăriri de lumină și până când steaua săracului îl sfre-delea pe tata în spate, cu fiorii răcoarei de seară.

Iată și pe mania cum răsare ca o muceniță în pervazul amintirilor mele, cu desagii în spate și cu legănuțul de curpen atârnat de un umăr, urcând pe cărare pe sub Nega prin pădure, cu năframa pe ureche și cu șiroaie de sudoare pe obraz. Imi veni pe la nas un miros de mămăligă împăturată și o răcoare cu miros de pădure. Ducea mâncare tatii...

«Siuuf!»... parcă auzii un oftat din fundul desagilor, și o văzui pe mama la fântâna Todii, în buza dealului, sub Muruna Pleșii, punând povara jos, la umbra unui gorun lăbărțat peste fântână. Descoperi ușor, cu două degete, broboada de pe obrazul fetei din legănuț. Mititica dormea și făcea din gură ca iepurii. Mama zâmbi și o acoperi încet să nu se trezească.

Intre rufele curate și păturite din fundul desagilor, găsii un săculeț cu alune și ceva crețari învăluiți într'o hârtie, scrisă cu creionul înmuiat în gură. Imi scriau de acasă:

«Dragă Găvrilă,

«Vei ști despre noi, ai tăi părinți și frați că sântem sănătoși cu toți, dela bunul Dumnezeu, precum asemenea îți poftim și ție. Îți trimetem demâncare și bani, iar tu când li-i găta să ne scrii și vei ști că oile au început să fete și avem doisprezece mei albi și șapte negri, până amu. Capra ai roșie o fătat trei iezi și sar prin casă de tăte le înburdă. Maria stă cucu pe țol în mijlocul cășii și face din cap și zice, iaca-iaca, și nu mai poate de bucurie când vede iezi sărind. Dacă la Paști aduci testimon bun, îți facem haine nouă din lâna ai neagră».

Când văzui alunele, parcă vedeam pe Iosif venind pe înserat cu vacile dela Văratec, sătule și ugerate. Iosif, totdeauna ne aducea ceva în traistă, ori o jucărie făcută de el, ori păstrăvi de pe vale, ori alune, dar niciodată nu venea cu vacile dela pășune, fără să ne facă vreo bucurie, nouă, celor mici. O singură dată a venit posomorît, că-i luase hăitașul traista cu pești cu tot, pentru că a găsit vacile în iarbă și pe Iosif rostocând pe vale după pești.

Rufele miroseau a gutui de după casa bunicii. Ca din pământ răsări în mintea mea, căsuța albă cu căciulă lungă și afumată, ce se țuguia peste vârful prunilor. Doar nucul cel mare își întindea o cracă peste acoperiș, ca o pană de țangău. Polmonul muruit cu pământ galben dela Ciuciur, semăna cu șorțul bunichii... Ce apă bună la Ciuciur... și parcă-mi veni sete. Două

ferăstruici negre pe peretele alb mă privesc ca doi ochi chemători, de când mă ivesc în deal la Moga, până intru în casă, când din pragul tinzii îmi râde bunica, cu broboada înnodată în vârful capului. «Ai venit dragul mamei? Noa deamu să nu mai meri la școală. Stăi aci cu noi, nu te pustii pântre streini».

Ce frumos cânta bunica din frunză, păzind vaca pe coasta de pe lângă pâraul din fundul grădinii. Parcă și pâraul a mai secăt de când n'o mai aude cântând. Sărmana, de câte ori m'a scăpat ea de nuiua mamei! Se așeza cu spatele către mine și întindea mâinile în lături. Eu mă făceam mic la spatele ei și mă îngropam în crețele rochiei. Ea mă apăra de mama, cum își apăra cloșca puii și zicea: «nu bate copchilu! nu bate copchilu!». Cu cât mă apăra mai cu grije, cu atâta mama se făcea că se infurie și mai tare și dădea cu nuiua peste rochia bunicii și zicea: «stai că-i dau io lui!», dar nuiara nu mă ajungea.

Hâ... începui să râd singur, aplecat peste desagi. Mi-aduceam aminte de când venise bunica într'o seară la noi, cu dulăul Seleş. Sfărmam cu tata cucuruzi într'un ciur pe laviță, în dreptul ferestrei. Mai erau câteva vecine la noi, cu furca. Tata mormăia un cântec bătrânesc, cu refrenul «măi romane, măi». Deodată începu Seleş să urle afară la fereastră, de parcă se pustia lumea. «Taci măi Mihăil, nu mai cânta, că-mi turbă câinele», zise bunica cu jele și plină de haz. Se porni un râs între femei, de credeai c'au luat casa în cap. Lelea Valerie scăpă furca din mână și se bătea cu palmele peste genunchi de-i săreau păzdarii din poală. Rădea să leșine. Tata puse fruntea în piept și sfărma un ciucălău de cucuruz, râzând cu amărăciune: «Rău mă tășcarăți».

O ulcică de unt, legată la gură cu un petec de jolj, era învăluită într'un ștergar. Unt de oaie dela stâna din Fața Ursului, și-mi veni un miros de strungă, cu abur de jânchiță. Ce frumos se vede de acolo, cât cuprinde zarea! Șirurile de munți se pierd în zare, din ce în ce mai mici și mai vinete, până la malurile Arieșului, care lucește, dând rotogoale pe după dealurile Turzii, ca un șarpe în cărare, într'o zi senină de vară. Un dulău proptit pe labele dinainte și rezemat în coadă, stătea în fața stânii. Începu să latre la mine: «Ham! ham!», și scoasei nasul din desagi, speriat. Hector, câinele gazdei, lătra în curte și mă trezii din visare.

Nu știu cât am stat pierdut, cu nasul în desagi, până am scos una câte una din ei, dar știu că nici Foerster, cu «In drumarea vieții», nu putea să aibă atâta putere de convingere asupra mea «ca să mă port frumos pântre domni», ca desagi aceștia plini de bunătați, puse de mâinile pârlite de soare și bătucite pe palme, ale truditei mele mame.

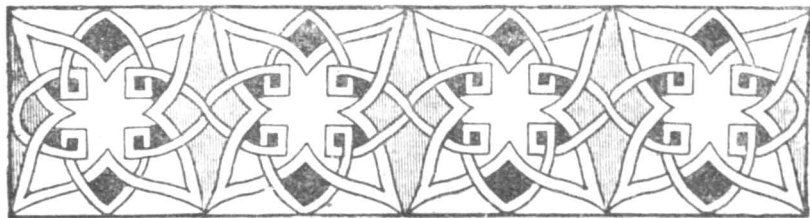
Mama nu-i o femeie bisericoasă, ba chiar făcea glume un frate al meu mai șodolman, că mamii, de câte ori merge la biserică, totdeauna îi dă popa paști; dar povara familiei (că am crescut cinci ficii și o fată la pârniți), este pentru ea un altar al jertfelor de fiecare zi. Spunea adeseori: «de voi, nu pot nici trăi, nici muri». N'avea vreme nici să-și spună rugăciunile, seara și dimineața, și le spunea încălțându-se și descălțându-se, spălându-se și ștergându-se pe obraz. Rare ori făcea câte o metanie, în vremea trastiilor prin postul mare; dar cum se lua zăpada și până pica alta, își ducea povara crucii pe Golgota coclaurilor, la muncă și alergătură. Lovirea picioarelor desculțe prin pietre și mărăcini, căderile în genunchi pe costișe, zgârieturile prin miști, ba odată a călcat, desculță, într'o secere, și toată vara a umblat numai în vârful piciorului, dar «n'a avut vreme» să stea nici o zi să se lecuiască. Toate acestea, au nu sunt mătăanii și închinăciuni?

Mama n'a știut că există o școală a muncii și nici tata n'a avut de unde să învețe acest lucru, dar amândoi au muncit și muncesc încă, cu multă sudoare, dar și cu plăcere. Când îi apucă zorile în așternut, face mama: «Ei!... Măi Mihăilă, îi ziuă albă... Hai!», și se înjugă la muncă până pică obosiți, odată cu seara.

N'am sărutat niciodată mâna, nici a mamii nici a tatii, că nu ne-a învățat de mici, dar când merg pe acasă și dau mâna cu bătrânii, parcă mă apropiu de sfântul Potir. Mâinile acestea bătucite și aspre ale bătrânilor m'au îngrijit și m'au crescut. Mâinile acestea mi-au croit drumul în viață, mie și fraților mei. Mâinile acestea îmi stau în față ca o icoană a cinstei și a muncii. Mâinilor acestora mă închin ca moaștelor sfințite de pătimiri.

Mâini bătute de vremi în muncă cinstită și aromă de desagi, blagosloviți de dragostea și osteneala mamii, iată ce iubesc eu, de-o-potrivă cu altarul la care slujesc.

Protos. GHERASIM BICA

D. G. S. 1925

S'A STINS DIN VIAȚĂ UN VREDNIC PREOT AL BISERICII NOASTRE

În ziua de Vineri 23 Septembrie 1949, orele 4 dimineața, s'a stins din viață, în Spitalul Central din București, Preotul Econom Stavrofor Stan Pistol, parohul bisericii «Icoana» din Capitală.

Figură distinsă a preoției Capitalei, cu aleasă pregătire teologică și cu vocație apostolică, Preotul Stan Pistol se bucura de un mare prestigiu în lumea noastră bisericească și în rândul enoriașilor săi. Și-a purtat cu demnitate și căldură evanghelică chipul său de preot și a cinstit prin fapte misiunea sa de slujitor al Bisericii noastre Ortodoxe.

Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor pierde prin moartea atât de timpurie a Preotului Stan Pistol, un vrednic cstenitor pentru Evanghelia lui Hristos și un distins element al eparhiei noastre.

A fost înmormântat Duminică 25 Septembrie a. c., după amiază, lângă zidul bisericii Icoana, în partea de Miază-zi.

Slujba înmormântării a fost oficiată de un sobor de preoți din Capitală, în frunte cu P. S. Sa Episcopul Partenie Ciopron, Vicar Patriarhal, și în prezența unei imense mulțimi de credincioși, enoriași și prieteni ai răposatului.

Cu acest prilej, P. C. Sa Preot Ion Vască, slujitor al bisericii Icoana, în numele slujitorilor și al Consiliului parohial, a rostit următoarele:

**Adânc îndurerată familie,
Intristați ascultători,**

Parohia Bisericii «Icoana» îmbracă azi zăbranic de doliu, sufletul fiindu-i zdrobit de nemângâiată durere, căci bunul și mult căruitorul ei părinte duhovnicesc, parohul ei stimat și iubit,

Icon. Stavrofor Stan Pistol, o părăsește pentru totdeauna.

S'a stins fulgerător din viață și o lasă văduvită de tot gândul și sfatul său înțelept, o lipsește de toată dragostea și fapta sa binefăcătoare, săvârșită cu atâta devotament și cu atâta spirit de jertfă, pe altarul cauzei sfinte a iubirii de Dumnezeu și de oameni.

O boală năprasnică și necruțătoare s'a abătut asupra ființei lui plină de farmec, și l-a răpus fără de milă, în floarea vârstei, la numai 46 de ani ai vieții, copleșind cu nemărginită durere suflul unei scumpe și iubitoare soții, zdrobind în suferință și lacrimi inimile a doi copii nemângâiați și cernind în adâncă jale sufletele atâtor rude, colegi, cunoscuți și prieteni, precum și atâtor fii și fiice din obștea credincioșilor parohiei noastre.

Și acest tragic desnodământ ne-a adunat azi să-i înconjurăm sicriul cu scumpele sale rămășițe pământești și să-i aducem un ultim prinos de dragoste și recunoștință, petrecându-l la locul de veșnică odihnă și vărsând o lacrimă de durere pe mormântul proaspăt ce-i va închide de acum înainte trupul său neînsuflețit.

Intristați ascultători,

Preotul Stan Pistol a reprezentat o figură dintre cele mai proeminente din viața noastră culturală și bisericească. Cine dintre cei ce l-au cunoscut, nu a rămas cu pătrunzătoare impresie, că firea gingașe și maniera fermecătoare, ce-l caracterizau, aparțin unei strălucite personalități, înzestrată cu excepțional bun simț și aleasă cultură intelectuală? S'a ridicat dintr'o harnică și modestă familie de plugari, originară din Comuna Spătari, Jud. Olt. A urmat cursurile școlii primare în comuna Izvoarele, Jud. Ilfov, unde părinții săi își câștigau modesta existență, după obiceiul oltenilor străbătători și harnici. S'a dovedit între timp copil deosebit, cu rară agerime a minții și a fost dat astfel la școli mai înalte, întâi la Seminarul de 8 clase și apoi la Facultatea de Teologie din București, instituții pe care le-a absolvit cu strălucit succes. În tot decursul studiilor s'a evidențiat prin neobosită muncă și exemplară conduită morală.

Direcțiunea Seminarului Central i-a apreciat meritele și pregătirea intelectuală și l-a numit, încă de pe băncile Facultății, pedagog și ajutor de secretar. Iar după terminarea studiilor, se-

cretar cu depline drepturi. Tot în același timp, fiind hiorotonit diacon, a slujit instituția și în această calitate, dobândindu-și simpatii și bună apreciere din partea tuturor: director, profesori și elevi. A mai făcut parte între timp, ca membru activ din soc. corală «Cântarea României», sub a cărui egidă a participat la diversele concerte, date de societate în cele mai mari centre ale Europei.

După aproape 10 ani de activitate publică, este hiorotonit preot și în 1939 este numit la biserica Icoana, întâi numai preot slujitor și apoi paroh al acestei sf. biserici. Cum s'a comportat și ce a făcut fratele Stan Pistol la biserica «Icoana» timp de peste 10 ani, cât a păstorit-o? Va ajurge dacă vă voi spune doar atât: prin zel neobosit, prin pilduitoare jertfă, prin slujirea conștiințioasă față de altar și nevoile credincioșilor și-a dobândit merite ce vor rămânea neșterse în cugetele și aducerea aminte a tuturor. Ce n'a încercat și ce n'a făcut el când a fost vorba să slujească și să înalțe prestigiul Bisericii și să corespundă tuturor necesităților impuse de multiplele exigențe ale vremii?!

A urmat cu supunere fiască îndemnul Sf. Patriarhii și din prima serie a făcut cursurile de îndrumare misionară, unde s'a distins, ca deobiceiu prin pricepere, sânguință și râvnă, devenind în cele din urmă exponent pilduitor al colegilor cursiști în fața autorităților de conducere.

A fost dintins, pentru merite, cu rangul bisericesc de «Iconom Stavrofor», iar de curând cu încredințarea unui loc de membru al Consistoriului Spiritual pentru întreaga Patriarhie Ortodoxă Română. Astfel, conducerea noastră bisericească a ținut seamă că la biserica «Icoana» slujește un om de o rară și recunoscută valoare, pe care se poate rezema în totă vremea și în a cărui putere de muncă și neîntinată curăție morală poate pune serioase nădejdi de viitor.

Cât privește aprecierea și recunoștința muncii lui din partea credincioșilor, ajunge să priviți numai la manifestarea de doliu, ce se perindă cu atâta amplexare, din ceasul morții și până în clipa ultimei sale despărțiri de lumea aceasta.

Intristați ascultători,

In prima zi de toamnă, când orizontul se întuecase, frun-

zele veștede cădeau din arbori, iar păsările cerului erau departe, în Spitalul Central dela cealaltă margine a orașului, se istovea un om care n'a fost ca ceilalți, un om bun, blând și milos, un om care a luptat, a muncit și și-a făcut pe deplin datoria înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. A fost o grea și dureroasă potrivire! Dar...

Moartea lui la început de toamnă poate simboliza semnificația trecerii triumfătoare dela cele veștede spre calea renașterii, aducătoare de nouă viață. Căci ideile lui, munca și strădaniile lui, dinamismul, pastorația și suferința lui, vor fi pururea germene de viață, ce vor radia din solul Bisericii noastre, unde, la umbra locașului, pe care l-a iubit și l-a slujit, vor odihni în pace rămășițele sale pământești.

Tânguirea nevolnică împotriva morții n'are sens. Zice doar în Scripturile sfinte: «Dumnezeu, pe cei care-i iubește, pe aceia mai greu îi încearcă... și atât de nepătrunse sunt căile Sale și vrerile Domnului! Ci mângâiați-vă dar și «nu vă tânguiți ca cei ce n'au nădejde», atât tu, mult îndurerată soție, ca și voi, iubiții săi copii. Soțul și părintele vostru drag se desparte senin și iertător de lumea voastră; ceea ce ar fi dorit doar să vă spună, este, ca să vă iubiți și să vă ajutați unii pe alții, să-i păstrați în cinste amintirea. El vă lasă o prețioasă moștenire: stima și dragostea enoriașilor, care pentru omenia lui, cu căldură și cu creștinească înțelegere vă înconjură și vă vor înconjura întotdeauna.

Asemenea și voi, iubiți frați întru Domnul, care ați venit să-l cinstiți în clipa aceasta, rude, cunoscuți și prieteni, priviți cu resemnare despărțirea sa prematură din rândurile voastre. El nu e mort, e numai dus; sufletul său nobil, din sfera sa înaltă, va străjui deapururi deasupra capetelor voastre, priveghind ca un far luminos cărările întortochiate ale celor scumpi și dragi ai lui, din lumea aceasta.

Iar noi, frații săi slujitori dela biserica «Icoana», în lucrarea evanghelică ne legăm în acest dureros ceas de ultimă despărțire, să-i urmăm pilda și să ne rugăm neîncetat pentru odihna sufletului său bun.

Ai fost, iubite frate, un adevărat preot în sfântă slujbă a iubirii de Dumnezeu și de oameni. Bunul Dumnezeu să te răsplătească după gândul și fapta ta. Știm cât de mult te-ai trudit,

dar glasul Domnului te-a chemat la sine, să te facă părtaş în latura dreptilor, de odihna spre care ai tins și de care te-ai învrednicit.

Impreună cu însoțitorul meu și al tău la slujbele divine, exclamăm în numele nostru și al credincioșilor tăi dragi:

Dormi în pace, fie-ți somnul lin și țărâna ușoară. În veci va fi pomenirea ta.

După aceea, Dl. Profesor Ioan Zamfirescu, în numele enoriașilor, a ținut următoarea cuvântare:

Intristată adunare,

Aduc, aici, ca enoriaș și credincios ținând de această parohie, un salut recules și îndurerat, aceluia care până deunăzi a fost blândul și vrednicul preot Stan Pistol.

E greu, ași putea spune, e turburător de greu, că trebuie să privim sub această prismă necruțătoare a despărțirii, o ființă și o viață cu care ne-am obișnuit să le considerăm prezente și ale căror ecouri omeneste, chiar și acuma, când nici o întoarcere nu mai e posibilă, continuă totuși să ne învalue cu mesagiile lor calde și comunicative.

Personalitatea preotului Stan Pistol a fost limpede și dreaptă, fără ascunzișuri și fără reticențe. Cu cât l-am cunoscut mai bine, cu atâta am putut să-l stimăm mai mult. Toți aceștia, cei de față, ne aflăm aici, pentru că i-am prețuit bunătatea, tactul și înțelepciunea, simpatia simplă și naturală cu care își înconjura semenii, vocația lui de om cumsecade și înțelegerea cuprinzătoare cu care știa să întâmpine atât faptele mici cât și evenimentele grave ale vieții.

Înalt, voinic, avea privirea caldă și iertătoare, surâsul blajin și vocea muzicală. Aducea, în orice situație, ca slujitor de altar sau ca om obișnuit, o prestanță discretă, delicată, dar totdeauna fermă. Își iubea și își stima enoriașii. Se mândrea cu ei, suferea și se bucura împreună, le respecta tuturor formația și convingerile. De aproape sau de departe, fără a spune-o vreodată și mai ales fără a împinge lucrul în vreo direcție trufase de proselitism sau de militantism dogmatic, își simțea datoria să aibă ceva comun cu fiecare din aceștia și să-i asiste moralmente, cu înțelegerea lui tăcută.

Știa să slujească frumos. Nici o poză, nici o afectare, nici o

rutină, nicio indiferență din oboseală sau din necredință. Roștea simplu, liniștit, egal, cu un just simț al proporției și cu o vie intuiție a stărilor sufletești. Deținea, parcă în mod natural, știința practică a faptelor și a atitudinilor care trebuie să trăiască prin asentimentul continuu al conștiinței umane. Pe deasupra, ca paroh, era și un bun gospodar. Rare ori, o atât de mare acurateță în scripte, un respect atât de pronunțat pentru legile publice și o atât de vie scrupulozitate gestionară.

De sigur, e greu să cuprindem, într'o formulă strictă, ce este și ce trebuie să fie preotul. Secolele și mileniile de credință de până acum ne-au dat în această privință multe elemente, nu însă și o cristalizare definitivă. Problema pragurilor și mijloacilor dintre lumea pe care o vedem și cea care ne transcede, dintre sensurile pe care le trăim și cele pe care le presimțim, dintre asistența pe care o putem găsi în noi înșine și cea pe care trebuie s'o invocăm din afară, problema aceasta, pe care preotul e dator s'o resimtă și pentru alții, nu numai pentru sine, constituie o frământare și o căutare continuă. Părintele Stan Pistol, ca preot de vocație și ca intelectual cinstit, a simțit, a înțeles, a cunoscut și a respectat acest lucru. În măsura puterilor sale, și în limita aceea modestă pe care simplul individ o poate înscrie într'o desfășurare atât de universală, el a ținut să-i aducă partea sa de contribuție. Nu s'a mulțumit, deci, să-și exercite conștiințios însărcinarea sacerdotală; deopotrivă, și tot timpul, a și gândit asupra ei. S'a preocupat să fie un preot, real și statornic, așa cum îl cer canoanele Bisericii, dar și așa cum trebuie să-l conformeze vremurile, cu transformările și condițiile lor moderne. Sub focul acestei elaborări interioare, tinerețea lui s'a maturizat de timpuriu iar moartea l-a găsit cu o autoritate formată, la o vârstă când alora le sunt încă îngăduite ezitări și tribulații.

Ne despărțim, azi, deopotrivă, de un preot și de un om; de un sfătuitor și de un prieten; de un semen care isbutea să ne asiste, chiar nespunându-ne nimic extraordinar; de un om pe care îl știam tot atât de duios, soț și tată în intimitatea lui umană, ca și vrednic slujitor al doctrinei creștine, pe treptele altarului și în demnitatea lui sacerdotală. Rămânem, dela el, cu amintirea unui om care și-a luat viața în serios; care a pus în toate actele sale de viață, probitate sufletească și materială;

care și-a impus să apere o credință, fără a nega vreodată pe a altora; care făcea, cu aprigă sinceritate, efortul continuu de a se perfecționa. Și rămânem, în genere, cu amintirea unui preot care s'a străduit ca între teologie și viață, pe deasupra contradicțiilor aparente sau reale, să așeze punți trainice de progres și de echilibru, de cobalorare și de creație umană.

Avem, în fața acestui mormânt, care din nefericire se deschide mult prea devreme, emoția tare și binecuvântată a unui om care și-a făcut datoria. Trăim, acum, toți cei de față, o clipă autentică de pietate. Cât timp a existat printre noi, acest om ne-a ajutat; acum, când nu mai este, ne impune. Ne impune prin modestia lui, prin linia egală pe care și-a construit viața și prin tăcerea curată în care și-a îmbrăcat caldele elocvențe ale ființei sale.

De sigur, cu timpul, durerea din această clipă se va șterge și ea, așa cum rând pe rând se șterg toate durerile lumii. Amintirea lui însă, va rămâne multă vreme. De câte ori figura preotului Stan Pistol ne va răsări în minte, de câte ori pe crucea de lângă zidurile acestei biserici îi vom citi numele, de atâtea ori ne vom opri o clipă pe loc, cuprinși de o dreaptă înfiorare și de o tainică nevoie de a ne reculege. Vom simți aceasta, nu numai aceștia care l-am cunoscut, ci prin puterea de iradiație simpatetică a faptei valabile, o vor simți deopotrivă și alții.

Cuvintele noastre, în aceste împrejurări, spun puțin; însă durerea ce ne stăpânește cum și impulsul nostru intim de a nu ne precupeți omagiul, spun mai mult.

Fie ca în acest omagiu, al cărui slab interpret sunt, toți aceia cari azi încearcă greaua suferință pe care o vedem, să găsească un sprijin și o mângâiere!

Cucernice dispărut, să-ți fie țărâna ușoară!

Au mai vorbit C. Preoți Aurel Dumitrescu, dela biserica Sf. Ilie Grand, în numele foștilor colegi de Seminar și Părintele Marin Ionescu, dela biserica Sf. Ștefan-Cuibu cu Barză, în numele său ca prieten, aducând de asemenea omagii preotului dispărut.

La sfârșit, P. C. Sa Preotul Cazacu, Secretar Patriarhal, din partea Sf. Arhiepiscopii și în numele I. P. S. Patriarh Justinian, a adus cuvânt de mângâiere familiei și de îmbărbătare credincioșilor, pentru marea pierdere ce încearcă acea biserică.

PARTEA OFICIALĂ

Secția Culturală

Nr. 10.426.949

ORDIN CIRCULAR CĂTRE TOATE PROTOIERIILE.

În vederea deschiderii cursurilor la Școala de cântăreți bisericești de pe lângă Sf. Arhiepiscopie a Bucureștilor, vi se trimite mai jos, în copie, circulara Nr. 921, din 7 Setembrie 1949, a Direcțiunii școalei de cântăreți bisericești din această Eparhie spre a fi adusă la cunoștința tuturor parohiilor.

Totodată vă invităm a îndruma pe preoții parohi să dea tot concursul pentru recrutarea elevilor, potrivit circularei în cauză, contribuind, prin aceasta, la susținerea școalei noastre eparhiale.

p. Patriarh

† Episcop PARTENIE

Consilier Administrativ,
Pr. D. Cristescu

În vederea deschiderii cursurilor Școalei de cântăreți bisericești din București, str. Radu Vodă Nr. 24 A, binevoiți a lua măsurile pe care le veți crede necesare, pentru ca din protopopiatul pe care-l conduceți, să fie înscriși, până la data de 15 Oct a. c., la Școala noastră, doi sau cel puțin un elev.

Pentru a putea fi înscris în anul I, candidatul trebuie să fie absolvent a 7 clase primare sau elementare, sau 4 clase primare și 3 clase dela vechile școli de cântăreți, sau 5 clase primare și 2 clase dela vechile școli de cântăreți bisericești și să aibă aptitudini muzicale.

Se pot înscrie și în anul II, direct, elevii care au la bază 5 clase primare și 3 de cântăreți dela vechile școli, precum și acei care au 6 sau 7 clase primare și 2 clase de cântăreți. Se bucură de aceleași drepturi și elevii cu 3 sau 4 clase dela vechile seminarii. _

Școala funcționează cu doi ani de studii, are internat și se află instalată în localul fostului Internat Teologic din curtea mănăstiri Radu Vodă.

În mare majoritate, elevii vor primi burse dela Sf. Arhiepiscopie și Ministerul Cultelor.

În această școală se primesc numai fii ai Bisericii noastre Ortodoxe, având vârsta de cel puțin 14 ani.

Examenenele de admitere se vor ține pe data de 15 Oct. a. c. Actele ce trebuiesc depuse odată cu cererea de înscriere (timbrată), sunt:

1. Certificat de botez.
2. „ de naștere
3. „ școlar (absolvirea cl. VII-a elementară, etc.
4. „ de bună purtare dela parohul local
5. „ de stare materială
6. „ de cetățenie
7. „ medical.

Deoarece Școala de cântăreți bisericești este singura școală bisericească de acest fel din Eparhie, vă rugăm a depune toată stăruința pentru a asigura continuitatea școlii, comunicând aceasta și preoților în subordine.

Director,
(ss) Pr. Victor Popescu

Secretar,
(ss) Gh. Sârbu

Secția Administrativ Bisericească

Nr. 8890/949.

ORDIN CIRCULAR CĂTRE TOATE PROTOIERIILE.

În conformitate cu discuțiunile ce au avut loc la conferința administrativă cu PP. CC. Protoierei din cuprinsul Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor, în ziua de 18 Iulie a. c., punem în vedere tuturor PP. CC. Protoierei, următoarele îndrumări și îndatoriri de ordin administrativ.

I. Îndatoririle Protoiereilor, în conformitate cu art. 72, lit. a - l din Statut.

Art. 72. Protopopul este conducătorul protopopiatului și organul de legătură între parohie și eparhie.

III are următoarele atribuțiuni:

a. **Indrumază, coordonează și supraveghează activitatea bisericească a parohiilor din protopopiat.**

b. **Inspectează cel puțin odată pe an parohiile din protopopiat, verificând registrele, arhiva și biblioteca, starea bisericii, a clădirilor bisericești, precum și a comitetelor și a altor bunuri bisericești, observând în același timp starea religioasă, morală și socială a parohiilor.**

c. **Intocmește proces verbal amănunțit asupra constatărilor făcute. Procesele verbale vor fi consemnate în registrele de inspecțiuni ale parohiilor și se vor înainta autorităților eparhiale cu raport și propuneri.**

d. **Supraveghează și călăuzește activitatea catehetică, pastorală, culturală și socială a preoțimii.**

e. **Ingrijește ca ordinele și dispozițiunile autorităților superioare să fie executate.**

f. **Face propuneri Chiriarhului cu privire la suplinirea posturilor vacante de preoți, diaconi și cântăreți.**

g. **Avizează asupra cererii credincioșilor pentru înființarea, desființarea sau modificarea teritorială a parohiilor.**

h. **Aprobă clericilor din protopopiat, concediu până la opt zile pe an.**

i. **Execută însărcinările primite dela autoritatea eparhială.**

j. **Intocmește un raport anual general despre întreaga viață bisericească din protopopiat, pe care îl înaintează Consiliului eparhial.**

k. **Avizează asupra tuturor lucrărilor organelor parohiale, care urmează a fi supuse aprobării organelor eparhiale.**

k. **Avizează asupra tuturor lucrărilor organelor parohiale, care urmează a fi supuse aprobării organelor eparhiale.**

l. **Aduce la îndeplinire orice alte instrucțiuni ce-i vor fi date de organele eparhiale.**

II. Precizarea atribuțiunilor PP. CC. Protoierei de sectoare, de județ și de plasă, în conformitate cu art. 73 din Statut.

1. **PP. CC. Protoierei ai sectoarelor din Municipiul București vor îndeplini pentru circumscripția respectivă, toate îndatoririle cuprinse în art. 72 lit. a—l din Statutul de organizare al Bisericii Ortodoxe Române.**

Vor face, în primă instanță, cercetările și anchetele pentru care vor primi delegație din partea Sf. Arhiepiscopii, în conformitate cu dispozițiunile cuprinse în regulamentul de procedură bisericească.

De asemenea vor face propuneri pentru alcătuirea Consistoriului disciplinar protopopesco, în conformitate cu art. 146 din Statut, care va funcționa unul singur pentru Capitală.

Pe lângă acestea vor face notarea preoților și diaconilor din sectorul respectiv.

2. **PP. CC. Protoierei din capitala județului vor îndeplini, pe lângă îndatoririle de mai sus și următoarele:**

a. **Inspectarea protolereilor de plasă din județul respectiv, în parohie și în plasă.**

b. **Înaintarea propunerilor pentru alcătuirea Consistoriilor discipli-**

mare protopopești, în conformitate cu art. 146 din Statut, care vor funcționa câte unul pentru fiecare județ.

c. Facerea anchetelor pentru care vor primi delegație specială din partea Sf. Arhiepiscopii, când se va găsi de cuvință, când protopopul de plasă este recuzat sau când n'ar fi lămurit pe deplin cauza anchetată.

d. Notarea tuturor protolereilor de plasă din județul respectiv și a preoților și diaconilor din plasa respectivă, în conformitate cu art. 21 din regulamentul pentru examenul de capacitate, definitivare și promovare în urma inspecțiilor ce au de făcut.

e. PP. CC. Protolerei de plasă vor îndeplini pentru circumscripția plășii respective toate îndatoririle cuprinse în art. 72 lit. a—l și arătate mai sus.

De asemenea vor face în prima instanță cercetările și anchetele pentru care vor primi delegație din partea Sf. Arhiepiscopii, ținând seama de normele prevăzute în regulamentul de procedură bisericească.

Pe lângă acestea, vor face notarea tuturor preoților și diaconilor din plasa respectivă.

La notarea preoților, PP. CC. Protolerei vor ține seama de următoarele date cuprinse în art. 21 din Regulamentul pentru examenul de capacitate, definitivare și promovare.

Nota protopopului are în vedere întreaga activitate pastorală a candidatului în cei cinci ani din urmă și se stabilește pe baza notelor proceselor verbale de inspecție anuală, după următoarele criterii:

Protopopul, în procesul verbal încheiat în trei exemplare, dintre care unul rămâne la preot, altul se trimite Consiliului Eparhial și al treilea se păstrează în arhiva protopopească, va nota cu cifre nefracționate, dela 1—10.

a. Comportarea preotului sau diaconului în serviciile publice, divine și particulare, judecându-se mai ales evlavia, corectitudinea și exactitatea împlinirii obligațiunilor sacerdotale.

b. Activitatea predicatorială.

c. Activitatea didactică (catehetică).

d. Activitatea culturală, antisectară, de conducere a bisericii și de colportaj religios.

e. Activitatea în domeniul gospodăriei parohiale.

f. Raporturile preotului sau diaconului cu personalul bisericesc, cu enoriașii și cu autoritățile civile locale.

g. Raporturile preotului sau diaconului cu autoritățile superioare bisericești.

h. Lectura particulară, religioasă, morală, socială și culturală (cărți, reviste, ziare, etc.).

i. Opera samariteană în parohie.

Suma acestor note, parțiale, împărțite (cu 9) dă nota anuală și se trece în procesul verbal, adunând ultimele cinci note anuale și rezultatul împărțindu-l cu 5 dă nota protopopului, în vederea examenelor prevăzute

la punctul i, după ce s'a corectat cifra fracționară, conform normelor al. II.

III. *Procedura de urmat, în cazuri de anchete ordonate de Sf. Arhi-episcopie.*

Potrivit noului regulament de procedură a instanțelor disciplinare și de judecată bisericească, PP. CC. Protoierei, ca delegați pentru efectuarea anchetelor, urmează a le executa personal, respectând principiul de drept: *«delegata potestas non delegatur»*, adică delegația primită nu poate fi dată altuia, ci trebuie făcută de cel căruia i-a fost încredințată.

La efectuarea anchetelor, PP. CC. Protoierei vor ține seama întru totul de prevederile art. 86—121 din regulamentul de procedură, cunoscând că nerespectarea atrage după sine anularea anchetei și eventuale sancțiuni pentru anchetatori.

IV. *Organizarea Consistoriilor disciplinare protopopești.*

Potrivit art. 146 din Statutul pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române și Regulamentului de procedură bisericească, pe lângă fiecare protoierie de județ funcționează un *Consistoriu disciplinar protopopesco*.

În competența consistoriilor disciplinare protopopești intră:

a. Aplanarea și eventual hotărîrea asupra diferendelor ivite între personalul bisericesc, cu privire la împărțirea ofrandelor și taxelor de epitrahil.

b. Aplanarea și eventual darea unei hotărîri în neînțelegerile dintre credincioși și personalul clerical, în legătură cu plata pentru serviciile religioase.

Dacă în cazurile de mai sus, părțile nu se declară mulțumite, au dreptul să facă apel la Consistoriul Eparhial, în termen de 30 de zile dela pronunțarea hotărîrii, iar hotărîrea Consistoriului Eparhial este definitivă și executorie, după aprobarea ei de către Chiriarh.

c. Judecarea în primă și ultimă instanță a personalului Bisericesc inferior, cântăreți și paracliseri, pentru abaterile și delictele disciplinare, prevăzute în art. 2 și 3 din regulamentul de procedură, când acestora li se aplică vreuna din pedepsele prevăzute de art. 4 par. a, lit. a—h din regulament. În acest caz, hotărîrile judecătorești protopopești sunt definitive și executorii, după aprobarea lor de către Chiriarh.

d. Judecata în primă instanță, cu dreptul de recurs la Consistoriul Eparhial, a personalului bisericesc inferior (cântăreți și paracliseri), pentru abaterile și delictele disciplinare prevăzute în art. 2 și 3 din regulamentul de procedură, pentru cazul când acestora li se aplică pedeapsa prevăzută în art. 4 par. B lit. d, destituirea. În acest caz, părțile au dreptul să facă recurs la Consistoriul Eparhial, în termen de 30 zile dela pronunțarea sentinței.

Toate hotărîrile date de judecătoria protopopească se vor trimite Chiriarhului respectiv, spre aprobare.

Cine reclamă la protopopiat, trebuie să facă dovada reclamației.

Nicio reclamație fără dovezi nu va fi primită.

Judecata pricinilor trebuie făcută în acest fel în timpul cel mai

scurt, iar hotărîrea se va pronunța cel mai târziu în trei zile dela judecată.

Procedura citării părților, a instruirii procesului, a pronunțării și comunicării hotărîrilor, ca și introducerii recursului în cazurile prevăzute mai sus, se va urma întocmai ca cea înaintea Consistoriului Eparhial.

V. Norme pentru datele privitoare la clasificarea parohiilor din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor.

Pentru lucrările de clasificarea parohiilor, în conformitate cu prevederile noului Statut de organizare, în ședința Consiliului Eparhial din 12 Iulie a. c., s'a instituit o comisiune compusă din:

- a. P. C. Vicar, președinte
- b. Consilier Administrativ Bisericesc,
- c. Un membru al Consiliului Eparhial, cleric.
- d. Protoiereul respectiv al județului, cu vot consultativ.

În vederea executării acestor lucrări, PP. CC. Protoierei vor alcătui tabele în dublu exemplar, cu toate parohiile, cuprinzând:

Numele parohiei, localitatea, numărul familiilor, numărul sufleteilor, situația parohiei și opinia protoiereului respectiv, pentru clasificare, iar aceste tabele trebuesc să fie înaintate Sf. Arhiepiscopii, în termen de 15 zile dela primirea ordinului în cauză.

Comisiunea fixată se va întruni la Sf. Arhiepiscopie, spre a aviza asupra lucrării de clasificare a parohiilor, în termen de 15 zile dela primirea tabelelor dela protoierei, urmând ca apoi să supună rezultatul în ședința comună a consilierilor administrativi, sub președinția P. C. Vicar, pentru prezentare I. P. S. Patriarh, spre definitivare.

VI. Norme pentru revizuirea rangurilor bisericesti, acordate clericilor din cuprinsul Arhiepiscopiei Bucureștilor.

În conformitate cu dispozițiunile art. 204 din Statutul pentru organizarea Bisericii Ortodoxe Române și ale Deciziei I. P. S. Patriarh Nr. 77/949, urmează să se revizuiască toate distincțiunile onorifice bisericesti ale clerului de mir și monahal.

Pentru aducerea la îndeplinire a dispozițiunilor legale de mai sus, PP. CC. Protoierei ne vor înainta de îndată, un tablou în dublu exemplar, cuprinzând pe preoții din acea protoierie (mănăstire), care au ranguri onorifice (distincțiuni), indicând și ordinele cu care au fost acordate, spre a se putea hotări menținerea sau anularea rangurilor.

Tablourile vor fi alcătuite cu toată grija și vor fi certificate de către PP. CC. Protoierei, pentru exactitate.

VII. Conferința pentru îndrumarea clerului bisericesc, în cuprinsul Sf. Arhiepiscopii.

Toți clericii vor ține în fiecare an conferințe pe protoierii, după cum se vor da dispozițiuni dela Sf. Arhiepiscopie, în conformitate cu art. 138 din Statut.

Conferințele vor avea un caracter teoretic și practic, pentru realizarea următoarelor scopuri:

- a. Perfecționarea preoților în slujbele bisericesti.
- b. Îndrumarea preoților în toate ramurile de activitate parohială.

c. Lămurirea problemelor de actualitate, interesând Biserica și clerul.

d. Cunoașterea și îndrumarea activității pastorale.

e. Aprofundarea cunoștințelor teologice.

f. Perfecționarea preoților predicatori și duhovnici.

g. Combaterea rătăcirilor dela credință.

De asemenea se vor ține anual, la protopopiate, conferințe ale cântăreților bisericești, în scopul perfecționării lor profesionale.

Conferințele vor fi prezidate de delegatul Chiriarhului respectiv, potrivit art. 73 din Statut. PP. CC. Protoierei de județ vor păstra întotdeauna strânsă legătură cu autoritățile județene, iar cei de plasă cu autoritățile plășii respective.

În sfârșit, sunt îndatorați a stărui cu timp și fără timp, pentru restaurarea bisericilor și caselor parohiale, cu terminarea celor începute, organizând lucrarea în colectiv, după un anumit plan de lucru, pentru mai mulți ani.

VIII. Dispozițiuni generale pentru buna ordine canonică și încadrare a clerului în disciplina bisericească.

Pentru buna ordine și încadrare a clerului în disciplina bisericească, se atrage atenția PP. CC. Protoierei și CC. Preoți asupra ordinului circular Nr. 8889/949, care se trimite de asemenea tuturor protoierilor de plasă, spre a fi adus la cunoștința clericilor din toate parohiile, spre întocmai conformare.

p. PATRIARH,

Vicar (ss) *Arhim. Atanasie*

Consilier Administrativ,

(ss) *Pr. Gh. I. Soare*

Secția Adm. Bisericească

Nr. 8889/949.

ORDIN CIRCULAR CĂTRE TOATE PROTOIERILE.

Pentru buna ordine și încadrare în disciplina bisericească, se atrage atențiunea cucernicilor preoți, diaconi și cântăreți din cuprinsul Sf. Arhiepiscopii a Bucureștilor, asupra următoarelor dispozițiuni:

1. Nimeni nu are voie să părăsească parohia fără învoire prealabilă dela P. C. Protoieru respectiv, sau să vină la Sf. Arhiepiscopie fără a fi chemat în interes de serviciu.

2. Orice corespondență cu Sf. Arhiepiscopie se va adresa în mod ierarhic, prin protoieria respectivă, iar PP. CC. Protoierei vor înainta rapoartele și petițiunile primite, cu avizul necesar, dându-și neapărat părerea și făcând propunerile ce vor crede de cuviință. Orice raport dela parohie sau petiție din partea preoților sau cântăreților, înaintate direct Sf. Arhiepiscopii, vor fi puse la dosar, fără a fi luate în seamă.

3. Nici un cleric nu are voie să înainteze cereri în interes personal sau reclamațiuni cu număr de înregistrare dela parohie, rezervându-se acest fel de corespondență numai pentru chestiunile care privesc interesul parohiei.

4. Orele de primire la cancelaria Sf. Arhiepiscopii sunt între 12—14, în afară de PP. CC. Protolerei, cari pot fi primiți la orice oră, în zilele de cancelarie.

5. Se trage din nou atențiunea tuturor CC. preoți și diaconi să poarte costumul preoțesc reglementar, cunoscând că cei ce vor fi aflați în neorânduială vor fi sancționați imediat de organele disciplinare.

6. Nici un cleric nu are voie să intenteze acțiune în justiția penală sau civilă sau să introducă cereri de divorț, fără prealabilă incuviințare a Sf. Arhiepiscopii. Cei care vor contraveni acestei dispozițiuni, vor fi imediat deferiți Consistoriului Spiritual, cu suspendarea din oficiu și beneficii până la darea sentinței definitive.

7. Se interzice cu desăvârșire obiceiul strecurat pe alocurea de a se pretinde taxe fixe dela credincioși, pentru serviciile religioase și mai ales pentru cele trei momente din viața creștinească: botez, cununie și înmormântare, pe care slujitorii bisericești sunt obligați a le oficia gratuit celor lipsiți de mijloace, iar celorlalți în mod cu totul benevol.

8. Toți preoții parohi sunt obligați să țină în cea mai desăvârșită ordine cancelaria parohială, cu registrele de intrare-ieșire, botezați, cununați, înmormântați, condica de procese verbale, registrele de contabilitate, lucrate la zi.

9. Preoții parohi sunt datori a aduce la cunoștință celorlalți slujitori toate circularile și ordinele autorităților superioare, pentru ca nimeni să nu aibă motiv a spune că nu cunoaște dispozițiunile date.

10. Toți clericii sunt datori să citească cu atenție revistele oficiale ale Patriarhiei Ortodoxe Române și ale Sf. Arhiepiscopii, în care se cuprind — deasemenea — circulari și dispozițiuni cu caracter normativ pentru ordinea și disciplina bisericească.

Deasemenea, se vor îngriji să aibă pregătit următoarele lucrări:

- a) Un caet cu rezumatele articolelor din revistele menționate.
- b) Un caet cu predicile rostite sau planurile respective.
- c) Un caet cu catehezele ținute sau planurile lor.
- d) Un caet cu concluziunile temelor discutate în conferința proto-popească.
- e) Un caet cuprinzând rezumatul cărților citite.

11. PP. CC. Protolerei, având obligațiunea de a inspecta în mod regulat parohiile, potrivit art. 72 din Statut, vor consemna cu toată obiectivitatea cele constatate în procesele verbale de inspecție, verificând registrele, arhiva și biblioteca parohială, starea bisericii, a clădirilor bisericești, precum și a cimitirelor și a tuturor bunurilor bisericești, observând în același timp starea religioasă, morală și socială a parohienilor, după care se cunoaște activitatea preotului.

12. PP. CC. Protoierei, sunt îndatorați să aducă la cunoștință cele de mai sus, raportând de îndată pe cei cari nu înțeleg să respecte dispozițiunile și îndrumările date.

p. Patrairh, Vicar (ss) ATANASIE

Consilier Administrativ, (ss) Pr. Gh. I. Soare

Serviciul Personalului

Nr. 10033/949.

Alăturat vă trimitem în copie adresa Onor. Minister al Cultelor—Direcțiunea Contabilității Nr. 23057/949, invitându-vă a vă conforma în-tocmai dispozițiunilor din această adresă pentru înaintarea corespondenței către oficiile poștale, cu borderouri în dublu exemplar și a o comunica și parohiilor din acea protoierie, în acelaș scop.

Pentru nevoile protoieriei, vă trimitem alăturat 2 carnete de borderouri de expediție dela Nr. .. până la Nr. .. pe care le veți plăti la Cassieria Sf. Arhiepiscopii, cu suma de lei 240, cu care ați fost debitat.

Totdeauna invităm pe P. C. Protoierei de județ și cei ai Capitalei să alcătuiască și să depună la oficiile poștale din capitalele de județ, tablouri de protoierile, mănăstirile, schiturile și parohiile din județul respectiv, care pot depune corespondența în contul Onor. Minister al Cultelor.

Două exemplare din tablourile în cauză, ni se vor înainta nouă, unul pentru Minister, iar altul pentru evidența Sf. Arhiepiscopii.

p. Patriarh, Episcop, (ss) PARTENIE

Secretar Eparhial, (ss) VASILESCU

COPIE depe adresa Onor. Minister al Cultelor—Direcțiunea Contabilității Nr. 23.057/949, înreg. la Sf. Arhiepiscopie sub Nr. 10.033/949.

În conformitate cu adresa Ministerului Finanțelor Direcțiunea Bugetului Nr. 64.843 din 9 August 1949 și în baza convenției intervenite între Ministerul Finanțelor și Administrația P. T. T., vă facem cunoscut că toate instituțiile pendinte de Ministerul Cultelor, cu începere dela 1 Iulie a. c., urmează să înainteze corespondența către oficiile poștale cu borderouri întocmite în două exemplare.

Pentru ca oficiile P. T. T., să poată identifica cu precizie unitățile care au dreptul să expedieze corespondență în creditare lunară, Mitropolile și Episcopiile sunt obligate să comunice oficiilor poștale din capitalele de județ, instituțiile din județele de sub jurisdicția lor, care urmează să depună corespondența pe bază de borderouri.

O copie de pe aceste tablouri de instituții se va înainta Ministerului spre a servi ca ghid la verificarea borderourilor.

În cazul că survine vreo modificare în tablou, instituțiile sunt obligate să anunțe imediat oficiile poștale respective și Ministerul.

Necomunicarea la timp a tablourilor și a modificărilor intervenite, va aduce dificultăți la expedierea corespondenței. Oficiile poștale vor refuza orice corespondență a unităților care nu figurează pe tablou.

Instituțiile pendinte de acest Departament, care pot depune corespondența în contul Ministerului, sunt următoarele: Conducerile centrale ale cultului ortodox și ale celorlalte culte subvenționate: Administrația Patriarhală, Mitropoliile, Episcopile, Superintendența Evanghelică, etc. Conducerile centrale pot depune în creditare lunară la Oficiile P. T. T. toată corespondența oficială.

Școalele teologice de orice grad (institute teologice, seminarii, școli de cântăreți), protopopiatele, parohiile și mănăstirile, vor depune în creditare lunară numai corespondența adresată Ministerului și organelor superioare bisericești.

Corespondența adresată persoanelor particulare, sau altor instituții, va fi taxată drept corespondență particulară și nu va fi trecută pe borderourile oficiale.

Toate instituțiile sunt obligate să depună corespondența oficială pe bază de borderouri la oficiile poștale respective.

În borderou se vor specifica următoarele date: a) nr. crt. b) nr. oficial al trimiterii c) adresa-numele destinatarului și localitatea d) greutatea, e) taxa.

Greutatea se va trece numai la mesagerii.

Vă dăm anexat și un model de borderou, pe care-l veți tipări pe cont propriu.

Taxa pentru trimerile poștale oficiale este următoarea:

a) Taxa pentru o scrisoare oficială simplă, indiferent de greutatea ei, este de 11 lei loco și 15 lei pentru alte localități.

În cazul când Ministerul sau instituția superioară are o informație urgentă, instituțiile pot înainta și scrisori oficiale recomandate sau expres.

În acest caz pe lângă taxa integrală pentru o scrisoare simplă, se mai percepe următoarele supra taxe.

Pentru corespondență «recomandat», 20 lei.

Pentru corespondență «expres», 30 lei.

Pentru corespondență «Av. Rc. (aviz recepție)», 20 lei.

Pentru corespondență «avion», 3 lei.

Recomandat, expres sau prin avion, se vor da numai scrisorile care necesită o extremă urgență. Corespondența neoficială trecută pe borderou, nu se va achita de către Minister.

Conducătorii instituțiilor—centrale—Mitropoli și Episcopi—vor aduce la cunoștință protopopiatelor, parohiilor și mănăstirilor dispozițiile din prezentul ordin și-l vor palica cu toată strictețea.

p. Ministru, (ss) Dr. P. MANU

Director, (ss) M. IONESCU

Serviciul Personalului Nr. 8533/949.

Vi se face cunoscut că, în conformitate cu dispozițiunile art. 175 din noul Statut pentru organizarea Bisericii Ortodoxe, toate bisericile ctitorești trebuie să depună la Cancelaria Sf. Arhiepiscopii, copii de pe actele de funcție, în vederea cercetării și punerii lor de acord cu prevederile noului Statut.

În consecință P. C. Voastră veți pune în vedere preoților dela bisericile ctitorești să se conformeze de îndată ordinului de față.

p. Patriarh, Episcop, (ss) PARTENIE

Secretar Eparhial, (ss) VASILESCU

Serviciul Personalului Nr. 10.807/949.

În legătură cu ordinul circular Nr. 10.033/949, vi se redă în copie mai jos adresa Onor. Minister al Cultelor Nr. 23.057 din 24 Septembrie 1949 -- prin care s'a aprobat ca și corespondența protoierilor cu parohiile și mănăstirile să fie plătită de numitul departament, când ea se face în interesul serviciului.

p. Patriarh, Episcop, (ss) PARTENIE

Secretar Eparhial, (ss) VASILESCU

COPIE de pe adresa Onor. Minister al Cultelor Nr. 23.057/949, înreg. la Sf. Arhiepiscopie sub Nr. 10.807/949.

Ca urmare la adresa noastră Nr. 23.057/949, avem onoare a vă face cunoscut că s'a aprobat ca și corespondența protopopiatelor cu parohiile și mănăstirile să fie plătită de către acest Departament, numai în cazul în care aceasta se face în interesul serviciului.

Correspondența cu alte instituții sau persoane particulare nu intră în această aprobare.

Cele de mai sus vă rugăm să binevoiți a le transmite protopopiatelor.

p. Ministru, (ss) PRUNDEANU

Director, (ss) Indescifrabil

PUBLICAȚIE

Se aduce la cunoștința tuturor pictorilor autorizați că în ziua de 2 Octombrie 1949, ora 3 după amiază se va ține licitație publică cu oferte închise la biserica parohiei Singureni Județul Vlașca pentru angajarea de restaurare a picturii.

Valoarea lucrării după devizul aprobat de Ministerul Cultelor cu Nr. 23.334/949, din 24 August, este de Lei 170.000 sub care se pot face oferte.

Devizul se poate vedea la oficiul parohial în orice zi.

Paroh (ss) Preot GH. DUMITRESCU

BUCUREȘTI
TIPOGRAFIA INSTITUTULUI BIBLIC ȘI DE MISIUNE ORTODOXA
1949